ԱԶԳԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ

AZTAG QUOTIDIEN POLITIQUE ET LITTERAIRE

100.000 Լ.Ո. 99-ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 125 (26915) ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 18 ՕԳՈՍՏՈՍ 2025 8 ԷՋ

ՀԻՓԵՐ. «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԴԻՏՈՐԴԱԿԱՆ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԻՐ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ, ԼԻԱԶՕՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՒԱՆԱԿԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՔՆՆԱՐԿՈՒԻՆ ԵՐԵՒԱՆԻ ԵՒ ՊՐՒՔՍԵԼԻ ՄԻՋԵՒ»

Հայաստանի մէջ Եւրոպական Միութեան դիտորդական առաքելութիւնը պիտի շարունակէ իր գործունէութիւնը, անոր լիազօրութեան հաւանական փոփոխութիւնները պիտի քննարկուին Հայաստանի եւ Եւրոպական Միութեան միջեւ: Այս մասին ազրպէյճանական լրատուամիջոցներուն ըսած է Եւրոպական Միութեան արտաքին քաղաքականութեան բանբեր Անիթա Հիփեր:

«Առաքելութեան լիազօրութիւնն է վերահսկել եւ զեկուցել հայ-ազրպէյճանական սահմանի հայկական կողմին վրայ տիրող կացութեան մասին», ըսած է ան՝ նշելով, որ Եւրոպական Միութիւնը կ՚ողջունէ Ազրպէյճանի եւ Հայաստանի միջեւ խաղաղութեան համաձայնագիրի նախաստորագրումը եւ կողմերուն կոչ կ՚ուղղէ՝ կարելի եղածին չափ շուտ ստորագրելու եւ վաւերացնելու զայն:

ԱԿՆԱՐԿ

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԿՈՎԿԱՍԷՆ ՈՒՔՐԱՆԻԱ՝ ԱՆՑՆԵԼՈՎ ԱԼԱՍՔԱՅԷՆ

Ալասքայի հանդիպումը ընդհանուր հաշուով Ռուսիա-Միացեալ Նահանգներ Ուքրանիոյ հաշուոյն ընդհանուր համաձայնութեան գալն է: Կանուխ է անշուշտ վերջնական եզրակացութեան յանգիլը, այդուհանդերձ, որոշ նախադրեալներու մասին կարելի է արձանագրումներ կատարել:

Հայաստան-Ազրպէյճան ուաշինկթընեան հռչակագիրէն անմիջապէս ետք Ալասքայի հանդիպումի թուականի հրապարակումը իրադարձութիւններու առումով որոշ փոխկապակցուածութիւն կը յուշէ: Եթէ Ուաշինկթընեան հռչակագիրը շատ ընդհանուր ուրուագծումով Միացեալ Նահանգներու Հարաւային Կովկասի տեղակայումը կ՚ենթադրէ, ապա այդ կը նշանակէ ռուսական նահանջ այդ ճակատին վրայ: Իսկ նահանջի փոխարէն աշխարհագրական այլ ճակատի վրայ տեղաշարժ. այս պարագային՝ Ուքրանիոյ ուղղութեամբ:

Տարածքներու հարցը անքննարկելի էր Ուքրանիոյ նախագահին համար, որ ոչ շատ ետք իր այս յայտարարութենէն խօսեցաւ տարածքներու հարցը քննելու կարելիութեան մասին՝ ընդգծելով, որ ժամանակը հասած է պատերազմը դադրեցնելու: Հարաւային Կովկասը Ուքրանիոյ դիմաց սկզբունքը կրնայ աւելի տեսանելի ըլլալ, եթէ համաշխարհային լրատուամիջոցներու հրապարակած նիւթերը համապատասխանեն իրականութեան:

Այսպէս. ըստ «Ռոյթըրզ» գործակալութեան, Ռուսիոյ դաշնութեան նախագահը նախապայմաններ ներկայացուցած է ՝ Ուքրանիոյ պատերազմը դադրեցնելու համար:

Ա.- Ուքրանիոյ զինուած ուժերը դուրս կու գան Տոնեցքէն եւ Լուկանսքէն, սակայն Սումիի եւ Խարքովի տարածքները կը վերադարձուին Ուքրանիոյ վերահսկողութեան:

Բ.- Զինադադար չի նախատեսուիր մինչեւ լիարժէք համաձայնագիրի ստորագրումը:

Գ.- Խրիմի մէջ Ռուսիոյ ինքնիշխանութեան պաշտօնական ճանաչում:

Դ.- Ռուսիոյ դէմ պատժամիջոցներու առնուազն մէկ մասի վերացում:

Ե.- Արգելք Ուքրանիոյ՝ ՕԹԱՆ-ի անդամակցութեան:

Զ.- Ռուսերէն լեզուի պաշտօնական կարգավիճակ Ուքրանիոյ մէջ, ինչպէս նաեւ ռուս ուղղափառ եկեղեցւոյ ազատ գործելու իրաւունք:

Պահ մը ընդունինք, որ այս նախապայմանները կը համապատասխանեն իրականութեան: Խաղաղութիւն ստանալու համար Քիեւ կը զիջի տարածքներ, կը հրաժարի ՕԹԱՆ-ի անդամակցութենէն, կ՚արտօնէ ռուսերէնին կարգավիճակ տալը եւ ռուս ուղղափառ եկեղեցւոյ անարգել գործունէութիւնը:

Մոսկուան ալ գիտէ, որ բոլոր նախապայմանները անպայման չեն բաւարարուիր: Այստեղ ամէնէն հիմնական խնդիրը տարածքներուն կը վերաբերի: Բանակցային առանցքային նիւթը տարածքներն են: Հոս է, որ փոխզիջումը պիտի փորձեն իրականացնել:

Մամուլի այս հրապարակումները աւելի իրատեսական կը սկսին թուիլ: Մանաւանդ որ այս մասին հետեւեցաւ պաշտօնական յայտարարութիւն: Միացեալ Նահանգներու յատուկ բանագնաց Սթիւ Ուիթքոֆ յայտարարած է, որ Մոսկուան զիջումներու գացած է Ուքրանիոյ 5 շրջաններու հարցին մէջ աւելի վաղ ունեցած իր դիրքորոշումէն: Ըստ անոր, Սպիտակ տունը Զելենսքիի հետ պիտի քննարկէ տարածքային փոխանակման հարցը: Ըստ Ուիթքոֆի, այս հարցը չէ քննարկուած Փութին-Թրամփ հանդիպումին: Ան յոյս յայտնած է, որ Ուաշինկթընը կը կարենայ կազմակերպել Ռուսիոյ, Միացեալ Նահանգներու եւ Ուքրանիոյ միջեւ եռակողմ հանդիպում:

Դժուար է արձանագրելը, որ իսկապէս Թրամփ-Փութին հանդիպումին չէ քննարկուած տարածքներու հարցը: Աւելի դիւրին է ընկալելը, որ եռակողմ հանդիպումը տեղի պիտի ունենայ: Եռակողմը կը յիշեցնէ մօտիկ անցեալին կայացած եռակողմ մը դարձեալ Ուաշինկթընի վկայութեամբ եւ միջնորդութեամբ: Կը յիշեցնէ նաեւ Հարաւային Կովկաս-Ուքրանիա իրադարձութիւններու կապը կամ քաղաքական աշխարհագրութեան փոխանակումը:

«Ա.»

ԱՌԻՆ. «ԼԻԲԱՆԱՆ ԵՐԿՈՒ ԸՆՏՐԱՆՔԻ ԱՌՋԵՒ ԷՐ՝ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՓԱՍՏԱԹՈՒՂԹԻՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԿԱՄ ՄԵԿՈՒՍԱՑՄԱՆ»

Նախագահ Ժոզեֆ Աուն «Արապիա» արբանեակային պատկերասփիւռի կայանին հարցազրոյցի ընթացքին յայտնեց. «Հըզպալլայի զէնքը ներքին հարց է, եւ անոր լուծումը կը վերաբերի սահմանադրական հաստատութիւններուն, եւ չեմ կարծեր, թէ հայրենիքին մէջ ոեւէ մէկը զէնքի մենաշնորհումին նկատմամբ հարց ունի»:

«Ամերիկեան փաստաթուղթը մերժելէ ետ կանգնելու որեւէ սպառնալիք չստացանք: Ամերիկացիները միայն ըսին. «Եթէ փաստաթուղթը կ՚որդեգրէք շատ բարի, իսկ եթէ ոչ՝ Լիբանանը մեր հետաքրքրութեան շրջագիծին մէջ պիտի չմնայ», նշեց նախագահը՝ աւելցնելով. «Լիբանան երկու ընտրանքի առջեւ էր՝ ամերիկեան փաստաթուղթին համաձայնութեան կամ մեկուսացման»:

«Խորհրդարանի նախագահ Նեպիհ Պըրրիի հետ յարաբերութիւնս աւելի քան հոյակապ է, եւ մենք դրական տրամադրուած ենք որեւէ նիւթ քննարկելու միայն պետութեան ծածկին տակ: Առաջնահերթութիւնս երկրին մէջ ապահովութիւն ու կայունութիւն հաստատելն է, եւ մենք կ՚ողջունենք բոլոր անոնք, որոնք կ՚ուզեն առանց մեր ներքին հարցերուն միջամտելու Լիբանանին օգնել»:

«Շնորհակալութիւն կը յայտնենք Լիբանանին օգնելու Սէուտական Արաբիոյ ջանքերուն համար», ըսաւ ան՝ աւելցնելով. «Կը ձգտինք Սուրիոյ հետ յարաբերութիւնները բարելաւել եւ սէուտական հովանաւորութեամբ սահմանագծում կատարել»:

Շար.ը՝ էջ 2

ԱԼԱՍՔԱՅԻ ՄԷՋ ԹՐԱՄՓ-ՓՈՒԹԻՆ «ՇՐՋԱԴԱՐՁԱՅԻՆ ՈՒ ՉԱՓԱԶԱՆՑ ԱՐԴԻՒՆԱՒԷՏ» ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Ուրբաթ գիշեր Միացեալ Նահանգներու Ալասքա նահանգին մէջ տեղի ունեցաւ Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տանըլտ Թրամփի եւ Ռուսիոյ նախագահ Վլատիմիր Փութինի վեհաժողովը՝ մասնակցութեամբ երկու երկիրներու պատուիրակութիւններուն:

Հանդիպումը սկսաւ նեղ կազմով: Աւելի ուշ պատուիրակութիւններու անդամները միացան ղեկավարներուն, եւ Թրամփի եւ Փութինի միջեւ հանդիպումը վերածուեցաւ «երեք-երեք» ձեւաչափով հանդիպումի:

Շար.ը՝ էջ 8

Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ ՎԱՆՔԻ ՈՒԽՏԻ ՕՐՈՒԱՆ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻ ԸՆԹԱՑՔԻՆ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ, ՀՈՂԱՅԻՆ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՈՒ ԳԵՐԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՆՎԹԱՐ ՊԱՀՊԱՆՈՒՄԸ ՄԵԶԻ ՀԱՄԱՐ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԱՐԺԷՔ Է ՈՒ ՅԱՆՁՆԱՌՈՒԹԻՒՆ»

ՊԱՏԳԱՄԵՑ ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

Օրըստօրէ սաստկացող ազգային ու տարածաշրջանային վտանգներու դիմաց ամուր կամք ցուցաբերելու եւ տոկալու համար կարիքը ունինք նայելու դէպի վեր՝ Աստուծոյ, ու հաւատքով հայցելու Անկէ բխող ամրութիւնն ու յոյսը: Սուրբ Մարիամ Աստուածածինի վերափոխման յիշատակումը մեզի առիթ կ՚ընծայէ, որ քով-քովի հաւաքուելով, եկեղեցի դառնալով, վերանորոգենք մեր ուխտը եւ վերանորոգ յոյսով դիմագրաւենք մեր մարտահրաւէրները: Սուրբ Աստուածածին վանքի ուխտի տօնին առիթով մատուցուած սուրբ եւ անմահ պատարագի աւարտին հայրապետական պատգամը կեդրոնացաւ Հայաստանի ներկայ անորոշ ու մտահոգիչ կացութեան վրայ:

Շար.ը՝ էջ 8

«ՎԻՃԱՅԱՐՈՅՑ «ՉԱՆԳԵԶՈՒՐԻ ՄԻՋԱՆՑՔ»-Ը ՎԵՐՑՈՒՄԾ Է ԵՒ ՓՈԽԱՐԻՆՈՒՄԾ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԼԻԱԿԱՏԱՐ ԳԵՐԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿ ՏԱՐԱՆՑԻԿ ՃԱՄԲՈՎ»

Կ՚ԸՍԷ ԻՐԱՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԲԱՆԲԵՐԸ

Իրանի իսլամական հանրապետութիւնը կ՚աջակցի որեւէ հոլովոյթի, որ կը յանգեցնէ բախումներու դադրեցման, լարուածութեան նուազեցման եւ կայունութեան ստեղծման: Այս մասին շաբաթ օր յայտնած է Իրանի կառավարութեան բանբեր Ֆաթիմա Մոհաժերանի:

«Ի հարկէ, այս աջակցութիւնը պայմանական է եւ հիմնուած է շրջանային երկիրներու կողմէ համաձայնեցուած սկզբունքներու վրայ», գրած է Մոհաժերանի:

Ան ընդգծած է Թեհրանի երեք անսասան սկզբունքները՝ երկիրներու լիակատար գերիշխանութեան պահպանումը իրենց տարածքներուն նկատմամբ, բոլոր պետութիւններու տարածքային ամբողջականութեան պաշտպանութիւնը եւ միջազգային սահմաններու որեւէ փոփոխութեան նկատմամբ վճռական դիմադրութիւնը՝ աւելցնելով, որ Պաքուի եւ Երեւանի վերջին միացեալ յայտարարութեան մէջ հաշուի առնուած են այդ սկզբունքները:

Մոհաժերանի ընդգծած է, որ առանցքային փոփոխութիւններէն մէկը «Զանգեզուրի միջանցք»-ի վիճայարոյց ծրագիրի չեղեալ նկատուիլն էր:

«Կողմերուն կարծիքով՝ «միջանցք»-ի հարցը վերցուած է օրակարգէն եւ փոխարինուած տարանցիկ ճամբով՝ Հայաստանի լիակատար գերիշխանութեան տակ», յայտնած է ան՝ այդ փոփոխութիւնը կոչելով «դրական եւ ողջմիտ», որովհետեւ անիկա միաժամանակ կ՚երաշխաւորէ գերիշխանութիւնը եւ կ՚արտօնէ տնտեսական համագործակցութիւն իրականացնել:

«Կովկասեան տագնապի արտաշրջանային ուժերու կամ դերակատարներու միջամտութիւնը կրնայ երկարաժամկէտ բացասական հետեւանքներ ունենալ խաղաղութեան եւ կայունութեան համար», նախազգուշացուցած է ան՝ ընդգծելով, որ երկարաժամկէտ որոշումները պէտք է հիմնուած ըլլան շրջանի երկիրներուն միջեւ համագործակցութեան եւ երկխօսութեան, եւ ոչ թէ արտաքին ճնշման վրայ:

Իրան, եզրափակած է Իրանի կառավարութեան բանբերը, պատրաստ է գործելու իբրեւ «պատասխանատու դրացի եւ յուսալի գործընկեր», «եթէ համաձայնագիրը աջակցի գերիշխանութեան, կայունութեան եւ շրջանային համագործակցութեան»:

ԱՅՍՕՐ ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆԻ ՄԷՋ ԹՐԱՄՓ-ԶԵԼԵՆՍՔԻ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

«Երկար եւ իմաստալից զրոյց ունեցայ նախագահ Թրամփ հետ, սկիզբը առանձին, ապա նաեւ եւրոպացի ղեկավարներու մասնակցութեամբ: Ընդհանուր առմամբ, մենք զրուցեցինք աւելի քան մէկուկէս ժամ», այս մասին թելեկրամեան իր ալիքին վրայ գրած է Ուքրանիոյ նախագահ Վոլոտիմիր Զելենսքի:

«Ուքրանիա կը վերահաստատէ իր պատրաստակամութիւնը՝ կարելի եղածին չափ արդիւնաւէտ աշխատելու խաղաղութեան համար:

«Նախագահ Թրամփ ինծի համառօտ կերպով ներկայացուց Ռուսիոյ ղեկավարին հետ իր հանդիպումին զրոյցի հիմնական կէտերուն մասին: Կարեւոր է, որ ամերիկեան ուժը ազդէ կացութեան զարգացման վրայ:

«Մենք կ՚աջակցինք նախագահ Թրամփի՝ Ուքրանիա-Ամերիկա-Ռուսիա եռակողմ հանդիպման առաջարկին: Ուքրանիա կ՚ընդգծէ՝ առանցքային հարցերը կրնան քննարկուիլ ղեկավարներու մակարդակով, եւ եռակողմ ձեւաչափը ատոր համար յարմար է:

«Սպանութիւններու աւարտին, պատերազմի աւարտին վերաբերող բոլոր մանրամասնութիւնները կը պատրաստուիմ քննարկել նախագահ Թրամփի հետ երկուշաբթի Ուաշինկթընի մէջ: Շնորհակալ եմ հրաւէրին համար:

«Կարեւոր է, որ եւրոպացիները ներգրաւուած ըլլան բոլոր փուլերուն մէջ՝ Ամերիկայի հետ համատեղ յուսալի անվտանգութեան երաշխիքներու համար:

«Մենք քննարկեցինք ամերիկեան կողմէն ստացուած դրական ազդանշանները՝ Ուքրանիոյ անվտանգութեան ապահովման մասնակցելու վերաբերեալ: Մենք կը շարունակենք համակարգել մեր դիրքորոշումները բոլոր գործընկերներուն հետ: Շնորհակալութիւն բոլոր անոնց, որոնք կ՚օգնեն», գրած է Զելենսքի:

Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տանըլտ Թրամփ յայտնեց. «Ալասքայի մէջ հոյակապ եւ շատ յաջող օր»:

«Ռուսիոյ նախագահ Վլատիմիր Փութինին հետ ժողովը հոյակապ անցաւ, ինչպէս նաեւ ուշ գիշերին հեռաձայնային հաղորդակցութիւնը Ուքրանիոյ նախագահ Վոլոտիմիր Զելենսքիի եւ եւրոպացի շարք մը ղեկավարներու հետ, ներառեալ ՕԹԱՆ-ի ընդհանուր քարտուղարին հետ, որ մեծ յարգանք կը վայելէ», ըսաւ ան:

«Բոլորը համակարծիք էին, թէ Ռուսիոյ եւ Ուքրանիոյ միջեւ ահաւոր պատերազմին վերջ տալու լաւագոյն ձեւը անմիջապէս ուղղուիլն է դէպի խաղաղութեան համաձայնութիւն, որ իրապէս վերջ կու տայ պատերազմին, եւ ոչ թէ պարզապէս զինադադարի համաձայնութեան, որ ընդհանրապէս երկարատեւ չ՚ըլլար», նշեց Սպիտակ տան ղեկավարը:

«Ուքրանիոյ նախագահ Վոլոտիմիր Զելենսքի երկուշաբթի կէսօրէ ետք պիտի այցելէ Ուաշինկթընի, եւ եթէ հարցերը լաւ ընթանան, Փութինի հետ վեհաժողովի թուական պիտի ճշդենք, եւ ատիկա կրնայ յանգեցնել միլիոնաւոր անձերու կեանքերու փրկութեան», յայտարարեց Թրամփ:

ՇԷՅԽ ՔԱՊԱԼԱՆ. «ԴԻՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐ ԶԷՆՔԸ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՀԵՌԱՑՈՒՄԷՆ ԱՌԱՋ ՊԻՏԻ ՉՅԱՆՁՆԷ, ԵՒ ԵԹԷ ՊԷՏՔ ԸԼԼԱՅ ՔԱՐՊԱԼԱՅԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏ ՊԻՏԻ ՄՂԵՆՔ»

Հըզպալլայի ընդհանուր քարտուղար շէյխ Նայիմ Քասեմ ուրբաթ օր պատկերասփռուած ուղերձի ընթացքին յայտարարեց. «Կառավարութիւնը գիտակցաբար կամ անգիտակցաբար իսրայէլեան ծրագիրին կը ծառայէ»:

«Դիմադրութիւնը իր զէնքը Իսրայէլի հեռացումէն առաջ պիտի չյանձնէ, եւ եթէ պէտք ըլլայ Քարպալայի ճակատամարտ պիտի մղենք՝ մեզի ինչ գին ալ արժէ», ըսաւ շէյխ Քասեմ:

«Կառավարութիւնը ներքին կացութեան որեւէ պայթումի կամ Լիբանանի աւերման ամբողջական պատասխանատուութիւնը կը կրէ», յայտնեց Հըզպալլայի ընդհանուր քարտուղարը:

«Հըզպալլան եւ Ամալ շարժումը համաձայնութիւն գոյացուցին փողոց իջնելու ընտրանքը յետաձգելու՝ բարեփոխումներու առիթ ընծայելու համար», նշեց ան՝ սակայն աւելցուց, որ ցոյցերը կայանալու պարագային կրնան մինչեւ ամերիկեան դեսպանատուն հասնիլ:

Հըզպալլայի ընդհանուր քարտուղարը կառավարութեան կոչ ուղղեց՝ լիբանանեան բանակը որեւէ ներքին սադրանքի մէջ չներքաշելու:

ՍԱԼԱՄ. «ՇԷՅԽ ՔԱՍԵՄԻ ԽՕՍՔԸ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՏՈՂԱՏԱԿԻ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ ԿԸ ՊԱՐՈՒՆԱԿԷ»

Վարչապետ Նաուաֆ Սալամ «Շարք Աուսաթ» օրաթերթին հետ հարցազրոյցի ընթացքին յայտարարեց. «Հըզպալլայի ընդհանուր քարտուղար շէյխ Նայիմ Քասեմի խօսքը քաղաքացիական պատերազմի տողատակի սպառնալիք կը պարունակէ, եւ այսօր Լիբանանի մէջ չկայ մէկը, որ քաղաքացիական պատերազմ կ՚ուզէ: Քաղաքացիական պատերազմով սպառնալը ամբողջովին մերժելի է»:

Ան յայտնեց, որ շէյխ Քասեմի խօսքը «հասարակութեան ուղղուած ամբոխավարական քարոզչական խօսք է: Դժբախտաբար ապակողմնորոշման փորձ է: Հաստատօրէն այս կառավարութիւնը լիբանանեան հայրենասէր կառավարութիւն է, որ իր որոշումները կու տայ նախարարներուն ճամբով, եւ ոեւէ մէկուն ցուցմունքներուն ենթակայ չէ, այլ իրեն ուղղուած լիբանանցիներու պահանջին»:

«Կը կարծեմ, որ լիբանանցիները իրենց ջախջախիչ մեծամասնութեամբ որոշումներուն հետ են լիբանանեան կառավարութեան, որ այսօր զէնքի մենաշնորհման ծրագիր կը մշակէ: Այդ առնչութեամբ որեւէ կասկած չունիմ: Անիրաւ է ըսել, թէ այս կառավարութիւնը ցուցմունքներու ենթակայ է: Դըժբախտաբար, վէճերու մէջ չմտնելու համար չեմ ուզեր ըսել, սակայն գիտեմ, թէ ո՛վ ցուցմունքներու ենթակայ է, ո՛վ ցուցմունքներու մտիկ կ՚ընէ, ո՛վ ինքզինք արտաքին կողմերու շարունակութիւնը նկատեց: Այս կառավարութեան մէջ ոչ ոք ինքզինք արտաքին որեւէ կողմի շարունակութիւն կը նկատէ», աւելցուց ան:

«Ոչ ոք պահանջեց Հըզպալլայի զէնքը իսրայէլացի թշնամիին յանձնել, ինչպէս ոմանք կը պնդեն, այլ՝ լիբանանեան բանակին, որուն հայրենասիրութիւնը կասկածի առնելը կը մերժենք», ըսաւ վարչապետը:

«Զգուշացէ՛ք անպատասխանատու վարմունքներէ, որոնք սադրանքի դիմել կը քաջալերեն», յայտնեց Սալամ:

ԺԱՀԺԱՀ. «ՇԷՅԽ ՔԱՍԵՄԻ ԽՕՍՔԸ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԱԶԱՏ ԼԻԲԱՆԱՆՑԻԻ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ Է»

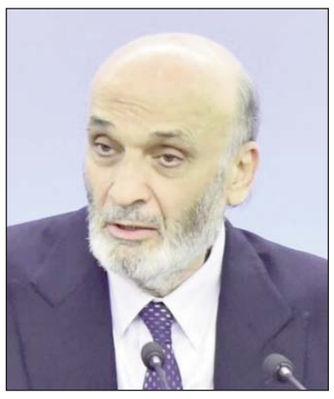

Լիբանանեան ուժեր կուսակցութեան ղեկավար Սամիր Ժահժահ յայտնեց. «Շէյխ Նայիմ Քասեմի երէկուան ճառը բոլոր արժէչափերով մերժելի է, որովհետեւ ուղղակի սպառնալիք է նախ եւ առաջ լիբանանեան կառավարութեան, երկրորդ՝ այս կառավարութեան վըստահութեան քուէ տըուած երեսփոխանական մեծամասնութեան եւ Լիբանանի մէջ բոլոր սահմանադրական կառոյցներուն, առաջին հերթին նախագահութեան ու կառավարութեան ղեկավարութեան»:

«Անիկա նաեւ իւրաքանչիւր ազատ լիբանանցիի ուղղուած սպառնալիք է: Եթէ շէյխ Նայիմ կը կարծէ, թէ Լիբանանի մէջ այլեւս ազատ լիբանանցիներ չեն մնացած, կը սխալի, շատ կը սխալի: Ան դարձեալ, դարձեալ ու դարձեալ կը սխալի», նշեց Ժահժահ:

«Լիբանանի պատմութեան մէջ այս զգայուն պահուն, բոլորս՝ իբրեւ ազատ լիբանանցիներ, եւ մենք Լիբանանի մէջ ջախջախիչ մեծամասնութիւնն ենք, կը կանգնինք ետին մեր սահմանադրական հաստատութիւններուն, որոնք ներկայացուած են նախ եւ առաջ հանրապետութեան նախագահ Ժոզեֆ Աունով եւ վարչապետ Նաուաֆ Սալամով, որոնք ամենայն հայրենասիրութեամբ, ձգտումով եւ ուժով կը ջանան Լիբանանը իր ինքնութեան վերադարձնելու, իսկական պետութիւնը իր կանոններուն վերադարձնելու, Լիբանանի բարեկամները վերադարձնելու, ինչպէս նաեւ միջազգային ընտանիքը անոր կողքին վերադարձնելու», նշեց Լիբանանեան ուժեր կուսակցութեան ղեկավարը:

«Ներկայ փուլը բացառապէս հիմնադրական փուլ է, եւ որեւէ ջանք պիտի չխնայենք մեր սահմանադրական կառոյցներուն աջակցելու եւ բոլորս անոնց ետին ու կողքին կանգնելու: Որեւէ ջանք պիտի չխնայենք ոեւէ մէկուն չարտօնելու, որ այս նոր փորձը ձախողցնէ», յայտնեց Ժահժահ:

ՔՈՒՄԱԹԻ. «ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ՃԱԿԱՏՈՒՄԻ ՄԷՋ ՉԵՆՔ, ԵՒ ԲՌՆԱԳՐԱՒՈՒՄԻ ԱՏԵՆ ԴԻՄԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԶԷՆՔԸ ԿԱՐԵԼԻ ՉԷ ՅԱՆՁՆԵԼ»

Հըզպալլայի քաղաքական խորհուրդի փոխնախագահ Մահմուտ Քումաթի «Ժազիրա» արբանեակային պատկերասփիւռի կայանին յայտնեց. «Հըզպալլայի ընդհանուր քարտուղար շէյխ Նայիմ Քասեմ սադրանքէն զգուշացուց եւ նշեց, թէ զէնքը յանձնելու որոշումը սադրանքի կը յանգեցնէ»:

«Հըզպալլայի ընդհանուր քարտուղարը չսպառնաց, այլ ըսաւ, թէ ստիպուելու պարագային պատրաստ ենք Քարպալայի պատերազմ մղելու», ըսաւ Քումաթի՝ նշելով. «Դիմադրութիւնը արաբական ազգային անվտանգութեան պաշտպանութեան առաջին գիծն է, եւ այդ հիմամբ պէտք է հասկցուի»:

«Լիբանանեան ներքին ճակատումի մէջ չենք, եւ Դիմադրութեան զէնքը բռնագրաւումի գոյութեան ատեն կարելի չէ յանձնել», շեշտեց ան:

«Կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղարի դիրքորոշումը նորութիւն չէ: Ան պաշտպանութեան ռազմավարութեան վրայ շեշտեց, եւ թէ մենք մեր զէնքը պիտի չյանձնենք», յայտնեց Քումաթի:

«ԿԱՐԵԼԻ ՉԷ ՀԸԶՊԱԼԼԱՅԻ ԶԷՆՔԸ ԿԱՄ ԻՐԱՔԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱԶՕՐԻ ԶԷՆՔԸ ԲՌՆԻ ՈՒԺՈՎ ՎԵՐՑՆԵԼ»

Կ՚ԸՍԷ ԻՐԱՔԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐԸ

Իրաքի արտաքին գործոց նախարար Ֆուատ Հիւսէյն նշեց. «Լիբանանի մէջ Հըզպալլայի զէնքը կարելի է վերցնել միայն երկխօսութեան ճամբով, ինչպէս որ իրաքեան աշխարհազօրի զէնքը կարելի չէ բռնի ուժով վերցընել»:

«Աշխարհազօրի օրէնքի առաջադրման **թայմինկը** շրջանին մէջ տագնապներու լոյսին տակ ճիշդ չէր», ըսաւ Հիւսէյն:

«Աշխարհազօրի օրէնքի առաջադրման **թայմինկը** ճիշդ չէր, եւ ես միակ նախարարն էի, որ ատիկա նախարարաց խորհուրդին մէջ ըսի նախքան օրէնքի նախագիծը խորհրդարան ուղարկելը, մանաւանդ շրջանային ու միջազգային պայմաններուն եւ իրան-ամերիկեան տագնապի պայմաններուն մէջ», յայտնեց իրաքեան դիւանագիտութեան պետը:

«Զինաթափման համար խմբաւորումներուն հետ ողջախոհ երկխօսութեան կարիք ունինք, եւ կարելի չէ անոնց զէնքը բռնի ուժի կիրարկման ճամբով վերցնել, որովհետեւ ատիկա ներքին կռիւի կը յանգեցնէ: Ազգային երկխօսութենէն առաջ կարիքը ունինք ներշիիական երկխօսութեան՝ շիական կուսակցութիւններու եւ շիի ղեկավարներու ծիրին մէջ, սակայն դըժբախտաբար մինչեւ հիմա այդ առնչութեամբ երկխօսութիւն չկայ, բացի զինուորական գործողութիւնը սառեցնելէ կամ որեւէ գործողութիւն չկատարելէ», աւելցուց ան:

ՀԱՅՏԱՐ. «ՄԵՐ ՊԱՏԿԵՐԱՑՈՒՄԸ ԱՅՆ Է, ՈՐ ՀԸԶՊԱԼԼԱՅԻ ԶԷՆՔԻ ԽՆԴԻՐԸ ԵՐԿԽՕՍՈՒԹԵԱՆ ՃԱՄԲՈՎ ԼՈՒԾՈՒԻ»

Աշխատանքի նախարար Մոհամեթ Հայտար յայտնեց. «Մեր պատկերացումը այն է, որ Հըզպալլայի զէնքի խնդիրը պէտք է լուծուի երկխօսութեան ճամբով եւ ոչ թէ որոշումներու»:

Հայտար «Ժազիրա» պատկերասփիւռի կայանին հետ զրոյցի ընթացքին շեշտեց. «Մենք չենք ուզեր ներքին ճակատումի հասնիլ, այլ կ՚ուզենք մեր երկիրը պահպանել»:

«Հակառակ բարձր լարուածութեան, պէտք է երկխօսութիւն կատարենք եւ այս խնդիրները լուծելու համար հասարակաց հարթակ գտնենք», շեշտեց նախարարը:

«Բանակին եւ զայն զօրացնելու կողքին կը կանգնինք, որպէսզի ան կարենայ հայրենիքը պաշտպանել եւ ամբողջական կերպով ապահովութիւնը ղեկավարել», աւելցուց Հայտար:

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԿԱՐՃ ԼՈՒՐԵՐ

● ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ պատուիրակ Թամըս Պարրաք այսօր ամերիկացի դիւանագէտ Մորկըն Օրթէյկըսի ընկերակցութեամբ կ՚այցելէ Լիբանան:

● ԴԻՒԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ աղբիւր մը քուէյթեան «Անպա» օրաթերթին. «Պարրաքի եւ Օրթէյկըսի այցելութիւնը ճնշումի բնոյթ կը կրէ եւ Ուաշինկթընի կողմէ յստակ պատգամներ կը բերէ նուրբ պահու մը մէջ, ուր ներքին ուղին կը խաչաձեւուի միջազգային ու շրջանային շարժումին հետ, ինչ որ զայն կը դարձնէ արտակարգ ուշադրութեան կեդրոն»:

● ԱՂԲԻՒՐ մը «Նիտա Ուաթան» օրաթերթին. «Պարրաքի եւ Օրթէյկըսի այցելութեան արդիւնքը կրնայ դրական ըլլալ, մանաւանդ լիբանանեան պետութեան զէնքը մենաշնորհելու ծրագիրին նկատմամբ իր լրջութիւնը եւ հակառակ բոլոր մարտահրաւէրներուն զայն մինչեւ վերջ կատարելու լրջութիւնը ցոյց տուաւ»:

● ԴԻՒԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ աղբիւր մը քուէյթեան «Անպա» օրաթերթին. «Ուաշինկթընի կարծիքով՝ Պէյրութի կատարածը տեսակարար քայլ մըն է, որ պէտք է միջազգային մակարդակի վրայ ամրապնդել Ամալ շարժումի եւ Հըզպալլայի ընդդիմութեան դիմաց»:

● «ՆԻՏԱ ՈՒԱԹԱՆ» օրաթերթ. «Բանակը լուրջի առաւ ընկերային ցանցերուն վրայ այսպէս կոչուած «սուրիական ցեղախումբեր»-ու վերագրուած սպառնալիքը, թէ լիբանանեան հողեր պիտի ներխուժեն, եթէ սուրիացի կալանաւորուածները ազատ չարձակուին»:

● ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ բանակ. «Բացարձակապէս ճիշդ չեն կարգ մը լրատուամիջոցներու եւ կայքերու այն հաղորդումները, թէ օդուժը սուրիական օդային տարածքը ոտնահարած է՝ սուրիական կողմէն զինուորական շարժումներու հետեւելու նպատակով»:

● ԻՍՐԱՅԷԼԻ վարչապետ Պենիամին Նեթանիահու յայտարարեց. «Օդուժը Լիբանանի մէջ Հըզպալլայի ղեկավարներու եւ հրթիռներու արձակման հարթակներու թաքստոցներու դէմ յարձակում գործեց»:

«Լիբանանի մէջ ռմբակոծումը կը կատարուի զինադադարի համաձայնութեան հիմամբ, եւ Հըզպալլայի կողմէ զինադադարի համաձայնութեան որեւէ խախտում պիտի թիրախաւորենք», պնդեց Նեթանիահու:

ԱՌԻՆ. «ԼԻԲԱՆԱՆ ԵՐԿՈՒ . . . »

Շարունակուած Ա. էջէն

«Կը փորձենք երկիրը զերծ պահել որեւէ ներքին ու արտաքին տագնապէ, որովհետեւ անոնք մեզ ուժասպառ դարձուցին: Շիի համայնքը մեր երկրին մէջ հիմնական ու գործօն բաղադրիչ մաս է, եւ երկրին մէջ որեւէ համայնքի վրայ վախնալու հիմք չկայ: Որեւէ համայնքի վրայ վախ չկայ, եւ ես խօսքիս պատասխանատուութիւնը կը շալկեմ», շեշտեց նախագահը:

ՊԸՐՐԻ. «ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԿԱՄ ՆԵՐՔԻՆ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՎԱԽ ՉԿԱՅ»

Խորհրդարանի նախագահ Նեպիհ Պըրրի իր կարգին «Արապիա»-ի հետ հարցազրոյցի ընթացքին կոչ ուղղեց զէնքը պետութեան մենաշնորհը դարձնելու որոշումին շուրջ երկխօսութիւն կատարելու, եւ ոչ թէ ներկայիս առաջարկուած ձեւով՝ ընդգծելով, որ քաղաքացիական պատերազմէ կամ ներքին խաղաղութեան որեւէ սպառնալիքէ վախ չկայ:

«Պիտի լսեմ ամերիկացի պատուիրակ Թամ Պարրաքի Հըզպալլան զինաթափելու պատկերացումը», ըսաւ ան՝ աւելցնելով. «Եւ ամերիկացի պատուիրակին առաջարկելիք ոչինչ ունիմ»:

Պըրրի ըսաւ, որ Հըզպալլայի վերաբերեալ որեւէ որոշում կարելի չէ գործադրել, այնքան ատեն որ Իսրայէլ կը մերժէ յարգել իր յանձնառութիւնները:

ՄԱՀԱԶԴ

Համազգայինի Լիբանանի Շրջանային վարչութիւնը սրտի խոր կսկիծով կը գուժէ հաւատաւոր համազգայնական, «Համօ Օհանջանեան» մասնաճիւղի նախկին ատենապետ՝

ԿԱՐՕ ՔԻՐԻԱՔՈՅԻ

մահը, որ պատահեցաւ ուրբաթ, 15 օգոստոս 2025-ին:

ՄԱՀԱԶԴ

Համազգայինի «Գասպար Իփէկեան» թատերական մասնագիտական մասնաճիւղի թատերախումբն ու վարչութիւնը կը գուժեն մասնաճիւղի անդամ, նախկին ատենապետ եւ թատերախումբի երկար տարիներու բեմավար

ԿԱՐՕ ՔԻՐԻԱՔՈՅԻ

մահը, որ պատահեցաւ ուրբաթ, 15 օգոստոս 2025-ին:

● *Խորին ցաւակցութիւն անոր ընտանիքին եւ հարազատներուն:*

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔ (ՖՈՐՈՒՄ) 2025՝ ՆՈՐ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐ, ՀԱՐՈՒՍՏ ԾՐԱԳԻՐ

2024-ին Հայաստանը տեսնելու եւ այցելելու երազս, առաջին վայրէջքս հայրենի հողին վրայ, առաջին հայացքս դէպի Արարատ եւ առաջին քայլերս Երեւանի մէջ իրականութիւն դարձան Համազգայինի ուսանողական հաւաքին՝ Ֆորումին միջոցով: Ամէն ինչ նոր էր, բայց՝ հարազատ: Այո՛, մասնակցած եմ Ֆորումին՝ 2024-ին եւ 2025-ի: Այս երկու տարիներուն ընթացքին ծանօթացայ տարբեր գաղութներէ եւ մշակոյթներէ եկած հրաշալի անհատներու: Ֆորումը ինծի համար եղաւ աւելին, քան մշակութային ծրագիր կամ հաւաք մը. ան դարձաւ կամուրջ մը դէպի հայրենիք, արմատներ, լեզու, պատմութիւն եւ ինքնութիւն:

Այս տարի, երկրորդ անգամ ըլլալով, դարձեալ ֆորումի միջոցով վերադարձայ Հայաստան: Բայց այս անգամ հայրենիքիս հանդէպ սէրս աւելի խորացած էր, իսկ հոգիս աւելի ան-

համբեր՝ վերապրելու այն պահերը, որոնք միայն հոն կարելի էր զգալ: Ցանկացայ կրկին վայելել հայրենի բնութիւնը, տեսարժան վայրերը եւ Արարատի խոնարհ, բայց վեհ ներկայութիւնը: Հայաստան վերադառնալս եղաւ ո՛չ միայն նոր այցելութիւն մը, այլ վերադարձ՝ ինձմէ այն բաժինին, որ միայն այդտեղ կ՚ապրի:

Համազգայինի ուսանողական հաւաքը սքանչելի առիթ մըն է՝ սփիւռքի եւ հայրենիքի մէջ գտնուող հայ երիտասարդներ իրարու միացնելու, անոնց մօտէն ծանօթացնելու եւ խորացնելու հայկական մշակոյթին ու աւանդութիւններուն: Տարբեր երկիրներէ ժամանած երիտասարդներ շուտով, ֆորումի առաջին օրէն իսկ, կը հաստատեն սերտ կապեր՝ դառնալով ո՛չ միայն ընկերներ, այլ՝ եղբայրներ ու քոյրեր պատրաստ՝ միասին ապրելու եւ ամբողջացնելու ծրագիրը: Այս մօտեցումն ու ընդհանուր ոգին վկայութիւն են, որ ֆորումը ամբողջովին իր նպատակին կը հասնի: Իբրեւ երկու տարուան մասնակից՝ ես անձամբ ականատես եղայ այս բոլորին: Տեսայ, զգացի եւ ապրեցայ այն ուժը, որ ունին հայ երիտասարդները, երբ կը հանդիպին եւ միասին կը կապուին հայրենիքին: Վստահ եմ, որ ֆորումը պիտի շարունակէ մնալ այդ սքանչելի կամուրջը, որ կը միացնէ՝ սփիւռքը հայրենիքին, անցեալը ապագային եւ անհատը իր ինքնութեան:

Շաբաթ, 19 յուլիս 2025-ին տեղի ունեցաւ Համազգային ֆորումի 30-ամեակի բացումը, զոր կատարեց «Ֆորում 2025»-ի ընդհանուր պատասխանատու Տօնիկ Տօնապետեանը: Ան ներկայացուց ֆորումին նպատակը եւ մասնակիցներուն վրայ ձգած ազդեցութիւնը, ինչպէս նաեւ այս տարուան ծրագիրը, զոր պիտի ամբողջացնէինք յաջորդող օրերուն: Ցուցադրուեցաւ նաեւ՝ տեսերիզ մը՝ Համազգայինի գործունէութեան մասին ֆորումի օրէնքներուն մասին, եւ այլն: Այդ գիշեր ունեցանք մեր առաջին ընթրիքը, եւ հակառակ անոր որ արեւմտահայերէնի ու արեւելահայերէնի լեզուական տարբերութիւններ կային, արդէն առաջին երեկոյէն կարողացանք գիրար լաւ ճանչնալ եւ մտերմանալ:

19-31 յուլիսին տեղի ունեցած այս ուսանողական հաւաքին մասնակցեցան 26 հայ երիտասարդներ սփիւռքի տարբեր գաղութներէն՝ Սուրիայէն, Ֆրանսայէն, Լիբանանէն, Քանատայէն, Աւստրալիայէն, Պրազիլէն, Ռուսիայէն եւ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներէն, ինչպէս նաեւ՝ Հայաստանէն եւ Արցախէն:

Ֆորումի ծրագիրը հարուստ էր՝ այցելութիւններով, դասախօսութիւններով, մշակութային ձեռնարկներով եւ ընկերային պահերով: Ֆորումականներս այցելեցինք Գառնի՝ Գեղարդ, Էջմիածինի մայր տաճար, Մատենադարան, Սուրբ Գայիանէ

վանք, Եռաբլուր, Խոր Վիրապ, ուր ես ու երկու ֆորումականներ երգեցինք «Here's to you Ararat» երգը՝ դիտելով մեր Արարատը, Ծիծեռնակաբերդ եւ Ցեղասպանութեան թանգարան, ուր իւրաքանչիւրս յուզուած՝ դժուար կը զսպէինք մեր զգացումները: Այցելեցինք՝ ԹՈՒՄՕ ստեղծարար արհեստագիտական կեդրոն, Հայաստանի ամերիկեան համալսարան, Սասունցի Դաւիթի արձանը, «Մամիկ», ուր համտեսեցինք մեր իսկ պատրաստած լաւաշ հացերը:

Հանդիպում ունեցանք «Դէպի Հայք»-ի տնօրէնին հետ (Birthright Armenia), որ մեզի ներկայացուց այս ծրագիրին գործունէութեան մասին: Երեւանի պետական համալսարանէն

ներս մեզ հիւրընկալեց Արման Եղիազարեանը՝ ներկայացնելով Երեւանի պետական համալսարանի անցեալն ու ներկան: Շարունակելով՝ այցելեցինք Կոմիտասի, Թումանեանի եւ Սարեանի թանգարանները, ինչպէս նաեւ՝ Ազգագրական արուեստի թանգարան:

Դասախօսութիւններու շարքը առանձնապէս հետաքրքրական էր: Մասնակիցներս ուշի ուշով կը հետեւէինք դասախօսներուն, որոնցմէ քանի մը հատը կ՚արժէ նշել. «Պտոյտ մը հայ երաժշտութեան արահետներով»՝ Ծովինար Արծրունի, «Հայ

աշուղներ, հայկական նուագարաններ»՝ Թովմաս Պողոսեան, «Համազգայինի կառոյցը. կրթական եւ մշակութային գործունէութիւն»՝ Զաքար Քէշիշեան, «Հայկական ինքնութիւնը. ո՞վ է հայը»՝ Ռուբէն Ճանպազեան, «Հայկական ճարտարապետութիւն»՝ Յօղիկ Աշըգեան), եւ մեր սիրած դասախօսութիւններէն մէկը՝ «Խաչքարերու ծանօթացում եւ վարպետաց դասընթացք»՝ Նարինէ Փոլատեան, Գիւմրիի մէջ, ուր իւրաքանչիւրս անձամբ աշխատեցանք մեր խաչքարերուն վրայ:

Յուլիս 22-ին առիթը ունեցանք վայելելու Ֆորումի 30-ամեակին նուիրուած բացառիկ համերգը՝ «Սիմֆոնիք Ֆոլք»-ը, կատարողութեամբ լիբանանահայ նշանաւոր երիտասարդ երաժիշտ Սէրուժ Պաղտասարեանին եւ Հայաստանի պետական սիմֆոնիք նուագախումբին: Ամբողջ համերգին ընթացքին բոլորս խորապէս յուզուած էինք, մանաւանդ երբ նկատեցինք, թէ որքա՜ն մարդիկ տարբեր երկիրներէ հաւաքուած էին վայելելու այս սքանչելի համերգը: Բառերով դժուար է նկա-

րագրել սրահի ջերմ ու համախմբող մթնոլորտը: Ամէնէն յիշարժան պահերէն էին, երբ մանուկները բեմ բարձրացան ու երգեցին «Գողթան մանկտիք»-ը, եւ համերգի աւարտին բոլորս միասին պարեցինք «Քոչարի»-ն: Շնորհակալութիւն կը յայտնեմ մեր Սէրուժին՝ մեզի այսպիսի աննկարագրելի համերգ մը պարգեւելուն համար:

Յուլիս 23-ին, կազմակերպութեամբ Ֆորումի յանձնախումբին, նախկին եւ ներկայ ֆորումականներով տօնեցինք Ֆորումի 30-ամեակը՝ «Պանդոկ Երեւան»-էն ներս: Յուլիս 25-ին ներկայ գտնուեցանք նաեւ «Ձաւախեան մեղեդիներ» համերգին, նուիրուած՝ Ֆորումի 30-ամեակին:

Յուլիս 27-ին այցելեցինք Ծաղկաձոր, ուր վայելեցինք ճոպանուղին եւ կանաչ բնութեան գեղեցկութիւնը: Այդտեղ միասնաբար ճաշեցինք եւ ազգային երգեր երգեցինք: Կէսօրէ ետք, Երեւան վերադառնալով, մասնակցեցանք Վարդավա-

ռին, իսկ 28 յուլիսին ունեցանք երկար օր մը: Այցելեցինք՝ Սաղմոսավանք, Ամբերդ, Տառերու պուրակ, ուր բոլորս նկարուեցանք «Հ» տարին դիմաց՝ իբրեւ խորհրդանիշ Համազգայինին, ապա մեր այցելութիւնը շարունակեցինք դէպի Արագած լեռ, ուր լերան լանջին բոլորս միասին ճաշեցինք եւ պարեցինք շուրջպար՝ Սէրուժ Պաղտասարեանի «Մուսա Լերան դաբկի» երաժշտութեան տակ: Երեկոյեան, ունեցանք զրոյց մը՝ հայկական համայնքներու մասին, մեզմէ իւրաքանչիւրը ներկայացուց իր երկրի հայ գաղութը:

Յուլիս 29-ի առաւօտեան բոլորս միաժամանակ ուրախ եւ տխուր էինք: Ուրախ, որովհետեւ պիտի վայելէինք Գիւմրիի գեղեցկութիւնը, եւ տխուր, որովհետեւ ֆորումը կը մօտենար իր աւարտին, եւ գիտէինք, որ միասին անցուցած մեր օրերը պիտի դառնային անմոռանալի յուշեր: Սակայն այդ օրը եւս ապրեցանք ամբողջութեամբ՝ ժպիտով եւ խանդավառութեամբ: Գիւմրիի ճամբուն վրայ այցելեցինք Օշականի մէջ գըտ-

նուող Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոց եկեղեցին, ուր եկեղեցւոյ վարդապետին հետ զրոյց մը ունեցանք գիրերու գիւտի եւ հայոց լեզուի մասին: Հոն տեսանք Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցի եւ իր աշակերտ Վահան Ամատունի իշխանին գերեզմանները: Գիւմրի հասնելով՝ խմբապետական կազմը պատրաստած էր հաճելի խաղ մը՝ հետազօտական արշաւ: Բաժնուեցանք երեք խումբերու, եւ ամէն խումբ ունեցաւ իր հարցարանը: Այս արշաւին նպատակն էր մեզ աւելի մօտէն ծանօթացնել Գիւմրիին եւ շփում ունենալ Գիւմրիի բնակիչներուն հետ: Կ՚արժէ նշել քանի մը հարցում, օրինակ՝ գտնել թէ նախապէս ի՞նչ կը կոչուէր Գիւմրին, գտնել, Գիւմրիի բնակիչներէն վերապրող մը եւ ար-

ձանագրել 1988-ի երկրաշարժի դէպքերէն պատմութիւն մը, գտնել Գիւմրիի ամէնէն հին սափրիչի խանութը եւ այլն: Յաջորդ օրը այցելեցինք «Միհր Մկրտչեան», «Յովհաննէս Շիրազ» եւ «Աւետիք Իսահակեան» տուն-թանգարանները: Հաճելի եւ յուզիչ հանդիպում մը ունեցանք «Համազգայինը Արցախի մանուկներու կողքին» ծրագիրի մանուկներուն հետ:

ՄԱՐԻԷԼԼԱ ՃԵՀԻՉԵԱՆ

Շար.ը՝ էջ 6

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ «ՀԱՅՐԵՆԻՔ»-Ի

«Ի՞ՆՉ ՀԻԱՍՔԱՆՉ ԱՇԽԱՐՀ ՄԸ...»

What a Wonderful World

«I see friends shaking hands
Saying, «How do you do?»
They're really saying
I love you»?

«...Կը տեսնեմ բարեկամներ, որոնք իրարու ձեռք կը թօթուեն,
Կ'ըսեն՝ «Ինչպէ՞ս էք»,
Իրականութեան մէջ կ'ըսեն՝
Կը սիրեմ ձեզ»:

Լուիս Արմսթրոնկի այս հանրածանօթ երգին մէկ տարբերակով աւարտեցաւ 8 օգոստոսի եռակողմանի Թրամփ-Փաշինեան-Ալիեւ հանդիպումը՝ Ուաշինկթընի մէջ: Երեք իշխանականներու խօսքերէն եւ մամլոյ ներկայացուցիչներու հարց-պատասխաններէն ետք, երբ հանդիպումը աւարտեցաւ, ներկաները լա՛յն ժպիտներով սկսան իրարու ձեռք թօթուել եւ ողջագուրուիլ, այդ ատեն հնչեց «Ի՞նչ հիասքանչ աշխարհ մը»-ին մէկ լարային տարբերակը:

Կազմակերպող մարմինը հմտօրէն ընտրած էր այս գործը, որ հեռու պատերազմներէ, աղէտներէ եւ փոխադարձ մեղադրանքներէ՝ կը ներկայացնէ աշխարհի դրական կողմը... եթէ անշուշտ դեռ նման բան գոյութիւն ունի:

Արուեստն ու մշակոյթը յաճախ օգտագործուած են Արեւմուտքին եւ յատկապէս Միացեալ Նահանգներու կողմէ՝ տպաւորելու, սիրաշահելու եւ ներգրաւելու համար օտար զանգուածները:

... 1960-ականներու սկիզբը նորանկախ Քոնկոյի երիտասարդ ղեկավար Փաթրիս Լումումպա ամենայն ինքնավստահութեամբ կոչ ուղղեց Արեւմուտքին՝ դադրեցնելու իր երկրի նախանիւթերու շահագործումն ու կողոպուտը, եւ շահեցաւ կայծակնային ժողովրդականութիւն: Այդ օրերու Սպիտակ տան վարչակալ Տուայթ Այզընհաուըր եւ իր արտաքին քաղաքականութեան ղեկավարութիւնը մտայղացումը ունեցան արեւմտամէտ մթնոլորտ մը ստեղծելու եւ Քինշասա ղրկեցին նոյնինքն Լուիս Արմսթրոնկը, որ սեւամորթ ըլլալով, կը կարծուէր, թէ իր ելոյթներով պիտի խանդավառէր տեղացիները: Կարճ ժամանակ մը ետք աշխարհահռչակ եւ մեծ ժողովրդականութիւն վայելող փողահարը իրազեկ եղաւ, որ ինկած էր մեծ ծուղակի մը մէջ: Այդ տարիներուն, վերոյիշեալ՝ «Ի՞նչ հիասքանչ աշխարհ մը» երգը դեռ չէր յօրինուած. կարճ ժամանակ մը ետք Ափրիկէի Քասթրոն նկատուած Լումումպան սպաննուեցաւ: Անկէ ետք ազգային շահեր հետապնդողներու սպանդը, ո՛չ միայն Ափրիկէի մէջ, երկար հաշուեցոյց կազմած է:

Քանի մը տարի ետք՝ 1963-ին, միեւնոյն մտասեւեռումով այս անգամ Մերձաւոր Արեւելք «գործուղուեցան» խումբ մը երաժիշտներ՝ գլխաւորութեամբ դաշնակահար Տիւք Էլինկթընի, որպէսզի, իրենց կարգին, Իրանի, Իրաքի, Սուրիոյ, Լիբանանի եւ Եգիպտոսի մէջ ելոյթներ ունենալով՝ խանդավառութիւն ստեղծեն: Արտաքին գործոց նախարարութեան ֆինանսաւորումով կազմակերպուած եւ «ճազի դիւանագիտութիւն» որակումը կրող շրջապտոյտը երկար կեանք չունեցաւ, երբ նախագահ Քենեդիի սպաննուեցաւ: Սա արդէն այլ երկար պատմութիւն մըն է, որուն մասին կարելի է յատուկ ուսումնասիրութիւն մը պատրաստել: Նշենք նաեւ գէթ փինկ-փոնկի դիւանագիտութիւնն ու... ֆութպոլային դիւանագիտութիւնը:

Արդ, արդեօք պարզ զուգադիպութենէ աւելին տեսնելով՝ կարելի չէ՞ ենթադրել, թէ 8 օգոստոսի հանդիպումը տեղի ունեցաւ հանրածանօթ երգչուհի Ճենիֆըր Լոփեսի Երեւանի մէջ ունեցած ելոյթէն միայն քանի մը օր ետք (ընթերցողին հայեցողութեան կը ձգենք, թէ մակարդակը որքա՜ն ինկած է՝ համեմատած վերոյիշեալ արուեստագէտներուն): Դեմոկրատներու հլու կամակատար ճանչցուած «Ճէյ Լօ»-ն հաւանաբար ինքն ալ Արմսթրոնկի եւ այլոց նման, չէր գիտեր, թէ անուղղակիօրէն կ'օգտագործուէր այս անգամ թրամփեան քարոզչական մեքենային կողմէ: Իսկ խօսի՞լ ներկաներուն եւ յատկապէս հաւաքուածներուն մասին... մեկնաբանութեան կարիք չկայ:

Հապա ի՞նչ ըսել Ուաշինկթընի հանդիպումի ներկաներուն ու ընդհանրապէս կատարուած «շօ»-ին մասին, մանաւանդ երբ Նիւ Եորքի մէջ եւ այլուր բազմաթիւ հողաշերտերու տէր-տիրական Թրամփ աչքերը ուղղած է իրեն ծանօթ տարածքներէ շա՛տ հեռու՝ հազարաւոր մղոններ հեռու, մեր Սիւնիքին, ու պիտի տեսնէր, թէ բախտը ուրիշ ձեւով կը ժպտէր իրեն, Ազրպէյճան-Նախիջեւան ճամբան պիտի կրէր իր անունը, գօտի մը, որուն տէրն ու տիրականը պիտի ըլլար 99 տարի (չմոռցաւ ըսելու, որ... կարելի է պայմանագիրը երկարաձգել): Իր հանրածանօթ՝ առեւտրականի խօսակցութեան ոճով, ան իր անկեղծ սէրը յայտնեց այս միջանցքին: Իրեն համար ի՞նչ կարեւորութիւն ունի, թէ անիկա համաթուրանականութեան մայրուղին է, եւ ահա ինք (այսինքն՝ ամերիկեան վարչամեքենան) կը հովանաւորէ Թուրքիոյ դարաւոր երազը, որուն կ'ընկերանայ իր երազած առեւտրական համալիրներու ծրագիրը:

Շար.ը՝ էջ 6

ՅՈՒՇԵՐ ՈՒ ՏՊԱՒՈՐՈՒՄՆԵՐ ՀԱՅԱԳԷՏ ՈՒ ՍՓԻՒՌՔԱՇՐՋԻԿ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺ ՄԱՆՈՒԷԼ ՔԷՕՍԷԵԱՆԻ ԿԵԱՆՔԷՆ ՈՒ ԳՈՐԾԷՆ

Վերջերս «Պայքար» շաբաթաթերթին մէջ հանդիպեցայ գրախօսականի մը՝ 1986-ին Փարիզ լոյս տեսած «Աստուածամայր» խորագիրով հատորին. յօդուածին հեղինակը մեծատաղանդ հայագէտ, բանաստեղծ եւ մանկավարժ հանգուցեալ Մանուէլ Քէօսէեանն էր: *Քէօսէեանի եւ Շանթ Աւետիսեանի աշակերտներէն, Ռաֆֆի Չէչէնեան եւ Էտուար Շուշանեան գեղանկարչութեան հետեւեցան*

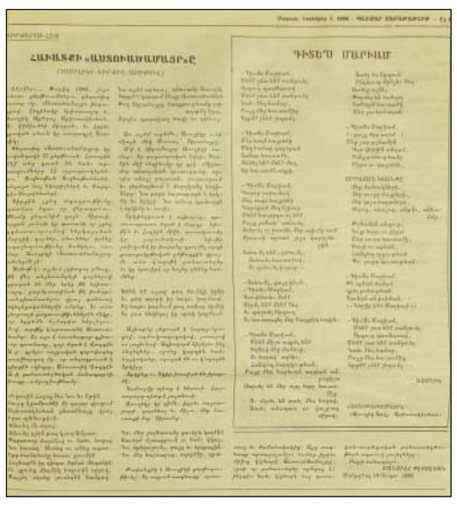

Պայքար 1 նոյեմբեր 1986

Միտքս սկսաւ փոթորկել յուշերու հեղեղ մը, որ Մանուէլ Քէօսէեան կը կոչուէր:

Մանուէլ Քէօսէեան

Մանուէլ Քէօսէեան Սուտանի, Եթովպիոյ, Հայաստանի, Երուսաղէմի, Լիբանանի, Կիպրոսի եւ Եգիպտոսի հայկական կրթական հիմնարկներու մէջ հայագիտական նիւթերու ուսուցչական եւ տնօրէնի պաշտօններ վարած է եւ, վերջապէս, մեծ գործունէութիւն ունեցաւ քանատահայ համայնքին մէջ՝ իբրեւ մանկավարժ, հայագէտ ու ազգային գործիչ:

Ան իրաւամբ անխոնջ հայ սփիւռքաշրջիկ մանկավարժ մըն էր:

Իր ջանքերով Մոնրէալի մէջ հիմնուեցաւ Մանուէլ Քէօսէեան հայագիտական կեդրոնը, ուր իր երախտապարտ աշակերտները կը շարունակեն իր սկսած հայապահպանման ուղին:

Յուշերու հոսանքը շարունակեց միտքս փոթորկել, եւ յուշերու ժապաւէնը արդէն սկսած էր ժամանակը ետ սահեցնել ու սահեցնել:

Յիսուն տարիներ առաջ Մանուէլ Քէօսէեանի անունը արդէն լսած էի եղբօրմէս՝ Զարեհէն, որ Կիպրոսի Մելգոնեան կրթական հաստատութեան շրջանաւարտ եղած է ու միշտ կը պատմէր, թէ հայագիտական նիւթերու ինչպիսի՛ ազդեցիկ ու ոգեւորիչ ուսուցիչ մը եղած էր Մանուէլ Քէօսէեանը, երբ Կիպրոսի մէջ հայերէն կը դասաւանդէր:

Իսկ 1978-ին, երբ ես ուսողութեան ուսուցիչի պաշտօն կը վարէի Գահիրէի Գալուստեան ազգային վարժարանին մէջ, Քէօսէեան դարձաւ իմ գործակիցս:

Հարկաւ աւելի մօտէն ճանչցայ զայն՝ մարդը, հայը եւ ուսուցիչը, եւ շուտով դարձաւ բարեկամ եւ անուղղակիօրէն հայասիրութեան ուսուցիչ ու պաշտօնակից:

1978-80 Գալուստեան վարժարան ուսուցչութեան օրերս

1978-ին՝ Գալուստեանի վարժարանին մէջ ուսուցչութեանս օրերուն, պարոն Տընկճեանին սենեակը մեր ամենօրեայ հաւաքատեղին էր՝ Քէօսէեան, Նուպար Տընկճեան, Հայկ Սարգիսեան, Զարեհ Շուշանեան եւ ես:

Հայ մշակոյթով մեզ անդադար կը խանդավարէր Քէօսէեանը՝ Կոմիտասէն մինչեւ Դանիէլ Վարուժան, ինչպէս՝ հետեւեալ գեղեցիկ բանաստեղծութիւնը, որ մեզ յաճախ ինք կ'երգէր իր շատ զգացական ձայնով:

Պարոն Նուպար Տընկճեան

Հունձք կը ժողվեմ մանգաղով,
- Լուսնակը եարս է -
Ակօս ակօս ման գալով:
- Սիրածըս հարս է:

Գըլխեբաց եմ ու բոպիկ,
- Անո՛ւշ են հովեր -
Արտերուն մէջ թափառիկ:
- Մազե՛րն են ծովեր:

Մանգաղըս քարին եկաւ,
- Եարըս եա՛ր ունի -
Քարէն լորիկը թըռաւ:
- Լե՛ռդըս կ'արիւնի:

Քէօսէեան բացառիկ կարողութիւնը ունէր ամէն վարկեան իր շրջանակը քաջալերելու, ուժ ու յոյս ներշնչելու, ան ունէր քաշողական զօրաւոր ուժ մը իր շրջակայքին ազդելու ու հրապուրելու՝ ի նպաստ հայ մշակոյթի ու գրականութեան նկատմամբ սիրոյ ու պաշտամունքի, իսկ իր նախընտրեալներն էին՝ Զարեան, Շահնուր, Կոմիտաս, Վարուժան, Ինտրա, Զարիֆեան, Դուրեան ու Դեմիրջեան:

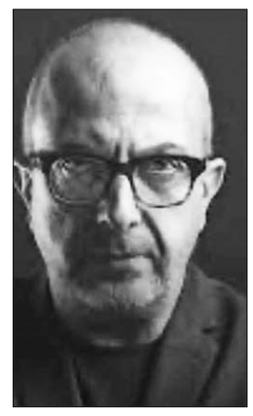

Քարի Մխտիկեան

Արագօրէն իր շուրջ հաւաքուեցան հայ ոգիով, արուեստասիրութեամբ ու հայրենասիրութեամբ լեցուած երիտասարդներ, որոնցմէ շատերը յետոյ դարձան տաղանդաւոր արուեստագէտներ ու մտաւորականներ, ինչպէս՝ մեծատաղանդ համաշխարհային նկարիչ Շանթ Աւետիսեանը, հռչակաւոր խըմբավար ու մանկավարժ Հայկ Սարգիսեանը ու Ֆրանսա ուսանած մեծահռչակ արուեստագէտ-ձեւաւորող Քարի Մխտիկեանը եւ շատ ուրիշ իրմով ներշնչուած հայ երիտասարդներ:

Զարեհ Շուշանեան

Քէօսէեան կրցաւ շատ կարճ ժամանակի մը ընթացքին հայ մշակութասիրական շարժում մը ստեղծել Եգիպտոսի մէջ, որուն ազդեցութիւնը երկար տարիներ շարունակուեցաւ նոյնիսկ իր հեռանալէն ետք, ան երեւոյթ մըն էր՝ անձնաւորութիւն մը ըլլալէ աւելի:

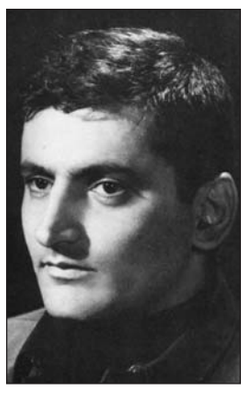

Շանթ Աւետիսեան

Հանգուցեալ եղբայրս՝ Զարեհ Շուշանեանը, այնքա՛ն ազդուեցաւ Քէօսէեանի հայագիտական ներշնչող դաստիարակութենէն, որ որոշեց հայագիտութիւն ուսանիլ եւ յաջողեցաւ գերազանցութեամբ մագիստրոսի տիտղոսը ստանալ Երեւանի համալսարանէն:

Անմոռանալի է նաեւ հանգուցեալ աշխարհահռչակ գեղանկարիչ Շանթ Աւետիսեանի 1979-ին կազմակերպած ցուցահանդէսը Մանուէլ Քէօսէեանի բնակարանին մէջ, ուր բոլոր գաղութի մշակութասէրները ներկայ ու մասնակից եղան եւ երկար քընարդատական զրոյցներ ունեցան հոն՝ Քէօսէեանի ղեկավարութեամբ:

Քէօսէեանի եւ Շանթ Աւետիսեանի աշակերտներէն, Ռաֆֆի Չէչէնեան եւ Էտուար Շուշանեան գեղանկարչութեան հետեւեցան

Քէօսէեանի բնակարանը վերածուած էր արուեստի ու հայ մշակոյթի օճախի մը, ուր ամէն գիշեր կը հաւաքուէին մտաւորական ու մշակութասէր հայ երիտասարդները, զինք սիրող տղաք, որոնք օրէ օր կ'աւելնային:

Միշտ Շահնուրի «Նահանջ»-ով պէտք էր սկսէինք կամ փակէինք մեր զրոյցները.

«Կը նահանջեն՝ ծնողք, որդի, քեռի, փեսայ, կը նահանջեն՝ բարք, ըմբռնում բարոյական, սէր: Կը նահանջէ լեզուն: Եւ մենք դեռ կը նահանջենք բանիւ եւ գործերով, կամայ եւ ակամայ, գիտութեամբ եւ անգիտութեամբ. մեղայ, մեղայ Արարատին»:

«Զահակիր», 21 փետրուար 1980, Հայկ Սարգիսեանի Գալուստեանի երգչախումբի ու Մանուէլ Քէօսէեանի ասմունքի մասին

Ուրիշ օրեր Ֆիշաւիի պատմական սրճարանը կը հաւաքուէինք, կամ լուսնակ գիշերներ երկար ժամեր զրուցելով՝ կը քալէինք Գահիրէի քնացած նեղ փողոցներէն ու առաջին լոյսին հետ եգիպտական ֆուլի նախաճաշ մը կ'ընէինք ժողովրդական պարզ ճաշարանի մը մէջ:

Քէօսէեան կեանքը սիրող էր, Հայաստանի, Արարատի ու Կոստան Զարեանի սիրահար մը, բայց ամէն բանէ առաջ ան բնազդով փորձառու հոգեբան մանկավարժ մըն էր՝ հայրենասիրութեամբ վարակուած ու վարակող՝ մը իր ամբողջ շրջապատը:

Հայկ Սարգիսեանի ստեղծած «Կռունկ» երգչախումբը, Քէօսէեանի քաջալերանքով, ու աջակցութեամբ դարձաւ հայրենասիրական ու հայապահպանման ուժեղ շարժում մը, որ միաւորեց ու իր շուրջ կրցաւ հաւաքել տարբեր խաւերէ հայ պատանիներ ու երիտասարդներ:

«Կռունկ» երգչախումբ

Քէօսէեան մեզի սորվեցուց մտահոգ ու գիտակից ըլլալ հայագիտութեան կարեւորութեան՝ մեր դպրոցներէն ու ընտանիքներէն ներս, գիտակից հայեր ըլլալ սորվեցուց բոլորին:

Այդ պատճառով ալ 19 նոյեմբեր 1980-ին, Քէօսէեանի Եգիպտոսէն հեռանալէն ետք, ուսումնական թէյասեղանի մը ընթացքին, եւ հակառակ անոր որ Գալուստեան վարժարանին մէջ ուսողութիւն կը դասաւանդէի այն ժամանակ, սակայն խոր մտահոգութիւնս ներկայացուցի հայագիտական նիւթերու դաստիարակութեան մակարդակին մասին, ինչպէս մանրամասնօրէն նկարագրեց «Արեւ» օրաթերթի խմբագիր հանգուցեալ Աւետիս Եափուճեանը իր 20 նոյեմբեր 1980-ի յօդուածին մէջ, յետոյ քսան տարիներ շարունակ դպրոցի հոգաբարձու նշանակուեցայ ու ձգտեցայ դպրոցի ուսումնական մակարդակի բարելաւման:

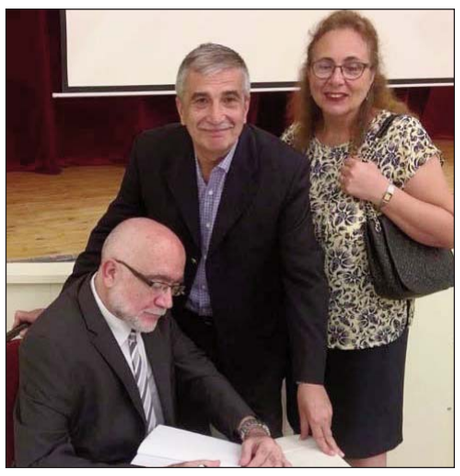

Հայկ Սարգիսեան իր մասին գիրքի շնորհահանդէսին (2018), ինծի համար կը մակագրէ գիրքը:

Մանուէլ Քէօսէեան կոչումով սիրահար մըն էր Հայաստանի ու հայ մշակոյթի, ան շարունակութիւնն ու մարմնացումն է Կոստան Զարեանի բոլոր գաղափարներուն ու ստեղծագործութիւններուն:

«Արեւ» օրաթերթ, 20 նոյեմբեր 1980

ԺԻՐԱՅՐ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

Շար.ը՝ էջ 6

«ԿՈՎԿԱՍԻ ՓԱՆԱՄԱՅԻ ՋՐԱՆՑՔԸ». ԳԱՐԼՈՍ ԱՆԹԱՌԱՄԵԱՆԻ ԴԻՊՈՒԿ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ ԵՌԱԿՈՂՄԱՆԻ ՀՌՉԱԿԱԳԻՐԻՆ

Ուաշինկթընի մէջ 8 օգոստոսին ստորագրուած Ամերիկա-Հայաստան-Ազրպէյճան հռչակագրի մեկնաբանական վերլուծումներու շարքին իւրայատուկ է Գարլոս Անթառամեանի սպաներէն յօդուածը՝ «Կովկասի Փանամայի ջրանցքը», որ լոյս տեսաւ Պուէնոս Այրես հրատարակուող «Արմենիա» թերթի կայքէջին վրայ, իրադարձութեան յաջորդ օրը: Անթառամեան կ՚ըսէ, թէ հռչակագրով աւետուող խաղաղութեան մասին զինք շնորհաւորողներուն կը բացատրէր, որ հայերուն համար շնորհաւորանքի ոչ մէկ առիթ կար, ընդհակառակը, Հայոց պատմութեան իրերայաջորդ ողբերգական թուականներուն վրայ աւելցող նոր թուական մըն է:

«Իրենց կը բացատրէի, որ նման համաձայնութիւններ արդար եւ մնայուն խաղաղութիւն մը հաստատելու փոխարէն՝ կ՚ամրագրեն ուժով պարտադրուած իրականութիւններ, որոնք խոր վէրքերու եւ անհաւասարութիւններու կնիքը պիտի ձգեն ապագայ սերունդներուն վրայ: Ըսածս պատկերաւոր բացատրելու համար կը բերէի Փանամայի ջրանցքը բանալու Ամերիկայի որոշումին օրինակը: Այդ նախաձեռնութիւնը օրին արժանացաւ միջազգային ողջոյնին՝ որպէս հմուտ դիւանագիտութեան յաղթանակ, միեւնոյն ժամանակ, սակայն, Քոլոմպիոյ համար եղաւ արտաքին պարտադրանք եւ իր հողատարածքի վերահսկողութեան կորուստ, իսկ Փանամային համար նշանակեց տասնամեակներ տեւած սահմանափակ գերիշխանութիւն»:

Կը յիշեցնէ, որ գրեթէ ամբողջ քսաներորդ դարուն ընթացքին ջրանցքին մօտակայ տարածութիւնները եղած էին «գաղութատիրական **անքլաւի** (միջերկիր, կղզիացած տարածք) նման բան մը՝ վերապահուած ջրանցքին ամերիկացի գործաւորներու եւ պաշտօնեաներու ընտանիքներուն, եւ անոր ապահովութեան վերահսկող ուժերուն: Այդ տարածքները նաեւ հանրածանօթ դարձան որպէս լատինամերիկեան ցամաքամասի վրայ հակայեղափոխական խմբաւորումներու մարզումի կեդրոններ՝ տխրահռչակ «Ամերիկաներու վարժարանը»: Նշենք, որ հոն Ամերիկայի գաղտնի սպասարկութիւնները կը պատրաստէին բարձրաստիճան զինուորականներ, որոնք իրենց երկիրներուն մէջ պետական հարուածով իշխանութիւնը պիտի վերցնէին եւ հաստատէին բռնատիրական վարչակարգեր՝ «ներքին թշնամիին դէմ» պայքարելու համար: «Շանորդի է, բայց մե՛ր շանորդին է», անոնց մասին ըսած է Ամերիկայի նախագահ մը...

Փանաման ի վերջոյ իր գերիշխանութիւնը վերահաստատեց ջրանցքին վրայ: Ճիշդ հակառակը կը պատահի Սիւնիքի մէջ, կ՚ըսէ Անթառամեան՝ նշելով Ռուսիոյ համար ռազմավարական նշանակութիւն ունեցող այն միջանցքը, որ պիտի բացուի, համաշխարհային ծանուցման կ՚արժանանայ որպէս քոզմոփոլիթ ծրագիր, հնչուն անունով մը, որ «աւելի շուտ կը յուշէ Մայամիի մէջ պերճ «ռիզորթ» մը, աւելի քան՝ Կովկասի ամենալարուած շրջաններէն մէկուն համար ծրագիր մը»:

«Տանըլտի (Թրամփի) կառավարութիւնը, փոքերի երեսով, այն կը ներկայացնէ որպէս բացառապէս առեւտրական նախաձեռնութիւն, հեռու՝ ռազմական թէ ապահովական նկատառումներէ: Կարծես թէ մեր ժամանակներու պատմութեան մէջ շատ ըլլային տագնապալի տարածաշրջաններու մէջ միջանցքներ, ուրկէ բացառապէս առեւտրական փոխանակման եւ ժպտուն զբօսաշրջիկներ կ՚երթեւեկեն», կը հեգնէ Անթառամեան եւ յօդուածը կ՚աւարտէ շատ կտրուկ. «Ներողութի՛ւն, միայն կրնամ ըսել՝ «անիծեալ օր»»:

Գարլոս Անթառամեան Մեքսիքայի հայ փոքրաթիւ, բայց աշխուժ համայնքի առաջատար դէմքերէն է, մարդաբան, համալսարանի դասախօս եւ գիտաշխատող, քաջածանօթ ե՛ւ հայ սփիւռքին, ե՛ւ Հայաստանին: Պատահական չէ, որ Զանգեզուրի միջանցքի եւ Փանամայի ջրանցքի այս իւրայատուկ բաղդատական վերլուծումը իրմէ եկած ըլլայ. Լատին Ամերիկան հայկական վերլուծաբանական շրջանակին մէջ հազիւ թէ հետաքրքրութիւն կը ստեղծէ... Ի դէպ, Փանամայի ջրանցքին մասին Անթառամեանի յօդուածի ընկալման հաւանաբար օգնէ Ճան Լը Քարէի «Փանամայի դերձակը» վէպը (John Le Carré, The Tailor of Panama, 1996) եւ համանուն ժապաւէնը՝ Ճան Պուրմընի բեմադրութեամբ (2001):

Անթառամեանի յօդուածը նաեւ դուռ կը բանայ ռուսական հակազդեցութեան մասին խորհրդածութիւններու: Թէ ստորագրուած փաստաթուղթը աւելի քան խորհրդանշական է Կովկասի մէջ ռուսական ներկայութեան յետընթացի մը, գոնէ քարոզչական իմաստով, կասկածի տեղի չի տար: Ատով հանդերձ, Մոսկուայի հակազդեցութիւնը շատ հեռու է ահազանգային ըլլալէ ինչպէս կ՚ենթադրէին Կովկասի մէջ ռուսական ներկայութեան դէմ «Հաւաքական Արեւմուտք»-ի կամ ՆԱԹՕ-ի յառաջխաղացքով մտահոգ հայ վերլուծաբաններ, որոնք այնպէս ալ անցնող հինգ տարիներուն չեն յաջողած համոզիչ բացատրութիւն տալ Ռուսիոյ կողմէ տարածաշրջանին մէջ իր միակ դաշնակիցի լքումի հետեւողական փաստերուն: Կրնայ ըլլալ, որ Ռուսիա որդեգրած է սպասումի ռազմավարութիւն մը, թերեւս՝ ճիշդ հաշուարկելով, որ ստորագրուած փաստաթուղթի գործնականացումը դեռ «շատ ջուր կը վերցնէ», թերեւս՝ աւելի քան Թրամփին Նոպէլեան մրցանակի տիրանալը, որ առանձնաբար ոչ մէկ հետաքրքրութիւն կը ներկայացնէ Քրեմլինին համար:

Խ. ՏԷՐ ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ

Շար.ը՝ էջ 8

ՈՒԺԵՂ ԼԱՑԸ ՓՐԿԱՐԱՐ Է

Կեանքի ընթացքին տխուր դէպքեր, կամ յանկարծ պատահած հոգեկան ծանր ցնցումներ պատճառ կը դառնան, որ մարդոց միտքը թուլնայ եւ լալու սկսին: Նորածին մանուկներէն սկսեալ՝ լացը մարդկային կեանքին մաս կը կազմէ, ջղային դրութեամբ հիւսուած մարդու մարմինին բնական վիճակէն մէկը ըլլալով:

Նորածին մանուկներու անխօս լեզուին փոխարէն, անոնց անօթութեան խօսքը ըլլալով՝ լացը իրենց մօտ կը կանչէ զիրենք լոյս աշխարհ բերած մայրը, որպէսզի յագենան եւ լռեն: Ծննդաբերութենէ նոր ազատած մայրեր գիտեն, թէ մօտաւորապէս երեք ժամերու դադար ունին՝ իրենց նորածինը կերակրելէն մինչեւ անոր յաջորդ անօթութեան ժամը:

Գիտակցութեան եկած անձերու պարագային տարբեր է կացութիւնը, երբ սովի մատնուած անհատներ անօթութեան անդիմադրելիութեան պատճառով կ՚արտասուեն, երբեմն... առանց արցունքի... Հայոց ցեղասպանութեան պատկերներուն մէջ կմախքացած մարմիններով սովի մատնուած մանուկներու տխուր դէմքերը այնքան յստակ կը ներկայացնեն անընդհատ լացի պատճառով արդէն չորցած աչքերը անոնց... Ուրեմն անոնց արցունքի գեղձերը չորցած էին լալէն, սակայն նայուածքը կը փաստէր լացին զգացական ներկայութիւնը՝ առանց արցունքի:

Մանկավարժական դաստիարակութեան մատուցած գիտութեան միջոցով ծանօթ է ներկայ աշխարհը, որ մանուկները ծեծի ենթարկուելով՝ կրթութեան տարիներ անցընելու դրութենէն փրկուած են: Սակայն, ծեծի փոխարէն, խօսքը, դաստիարակչականօրէն դրուած արգելքները, ազատութեան համար կատարուած սահմանափակումները դարձեալ արցունքներ կը հոսեցնեն մանուկներու աչքերէն:

Մարդկութեան ապագան, աշխարհի քաղաքականութեան բարեզարդումը, կրօններու եւ ազգերու միջեւ փոխադարձ հասկացողութեան եզրերը՝ բոլո՛րն ալ նախնական պատկերներով կարելի է ուրուագծել մանուկներու ուղեղներու մէջ, կեանքին նոր բացուելու անոնց ամէնէն կանուխ տարիներուն: Սակայն ո՞վ է այս մասին մտածողը, սկսեալ անոնց առաջին դաստիարակներէն՝ ծնողներէն: Ներկայիս շատցած է թիւը այն ծնողներուն, որոնք իրենց զաւակներուն փափաքած խաղալիքներուն համար սահմանափակումներ դնելուն հակառակ են: Անոնք յաճախ իրենց մանկութեան տարիներուն զրկուած ըլլալու դժգոհութիւնը տակաւին իրենց սրտին մէջ ունենալով, իրենց զաւակներուն բոլոր պահանջները անմիջական փութով կը կատարեն՝ կարծելով, թէ բարիք կ՚ընեն անոնց...

Կեանքի օրէնքը մարդ էակին ուղեղին մէջ մանկութեան օրերուն կը հաստատուի, սակայն վերոյիշեալ մօտեցումը կ՚անդրանցնի բոլոր օրինական սահմանները՝ անօրինութեան վարկանիշեր արձանագրելով, նոյնիսկ՝ մանկութեան տարիներուն: Լացը լաւագոյն միջոցներէն մէկն է մանուկներուն մօտ, նոյնիսկ՝ նոր կազմաւորուող ուղեղին պարագային, որպէսզի զգացական աշխարհին բանայ իր դուռը եւ իր հոգեկան բոլոր ծալքերուն ծանօթանալու առիթը ունենայ:

Պատահած է, որ տարեց դարձած անձեր յստակօրէն վերյիշած են իրենց մանկութեան վաղ տարիներու լացերէն մէկուն կամ միւսին պատճառը՝ տեղափոխուելով այդ տարիները, երբ այլեւս չկան այդ լացը պատճառողները, ըլլան անոնք ծնողները, կամ այլ անձեր: Կեանքի տեսերիզները այնքան շատ են, որ եթէ նոյնիսկ ներկայ արհեստագիտութեան միջոցներով ստեղծուին հսկայական դարաններ, կարելի պիտի չըլլայ մարդկային յիշողութեան չափ ընդարձակ տեղ ունենալ:

Կան նաեւ կեղծ լացի միջոցներուն դիմողներ, զորս կարելի է նմանցնել կոկորդիլոսներուն: Մանուկի մը լացի ձայներ արձակող կոկորդիլոսները բնազդօրէն գիտեն, որ այդ «երեխային» օգնութեան հասնողներ անպայման պիտի ըլլան շրջակայքին մէջ... Ուրեմն անոնք լրջօրէն կը նախապատրաստուին յարձակումի, գէթ՝ քանի մը հարուածային լափերով օրուան անօթութիւնը փարատելու:

Կոկորդիլոսեան ամէնէն տարածուն լացը, նոյնաձեւ կեցուածք որդեգրած մարդոց պարագային, աղքատ ձեւանալու մտայնութիւնն է: Ասիկա փաստըւած երեւոյթ է նոյնիսկ հարուստներու պարագային, որոնք իրենց ունեցուածքը ի պահ դրած՝ անտուն, կամ գէթ անյարմար բնակարանի մը մէջ ծուարած ըլլալու իրավիճակ կը պարզեն հանրութեան մէջ: Շատ քիչերու պարագային, անոնց մահէն ետք կը յայտնուի, թէ որքա՜ն հսկայ հարստութեան տէր եղած են, զոր առանց վայելելու, դժբախտագոյն օրերու մատնուած, հեռացեր են այս կեանքէն: Որքա՜ն խղճալի են այդպիսի անձեր, որոնք չեն գիտցած, թէ ի՜նչ է քանի մը տասնեակ տարիներու մէջ սահմանափակուած մարդկային կեանքը...

Կայ վերոյիշեալներուն մեծաքանակ տեսակը, որուն ծանօթ է ընդհանրապէս շրջապատը: Այսինքն՝ այն անձերը, որոնք իրենց շրջապատի մարդոց ծանօթ են, եւ որոնք գիտեն, թէ որքա՜ն հարստութեան տէր են անոնք, եւ տեղեակ են, թէ որքա՜ն կծծիութեամբ կը պահեն իրենց ունեցուածքը: Հին ժամանակ ներքնակներու մէջ կը պահէին ոսկեդրամները, իսկ ներկայիս դրամատուներու ծածուկ հաշուետոմարներուն մէջ իրարու վրայ կը գումարուին հաշիները՝ երբեմն անդրանցնելով երեւակայութեան սահմանները... Ասոնք ալ թատերական լացի բացառիկ դերասաններ են, որոնք հակառակ իրենց դիրքին եւ գրպաններուն մէջ բազմապատկուած անհաշիւ գումարներուն՝ գիտեն մուրացկանի դերը ստանձնել եւ յաջողապէս խաղալ զայն:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՔ. ՉԻՖԹՃԵԱՆ

Շար.ը՝ էջ 6

ԱՅՎԱԶՈՎՍԿԻԻ ՈԳԻՆ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԹԵՒԱԾԵԼ

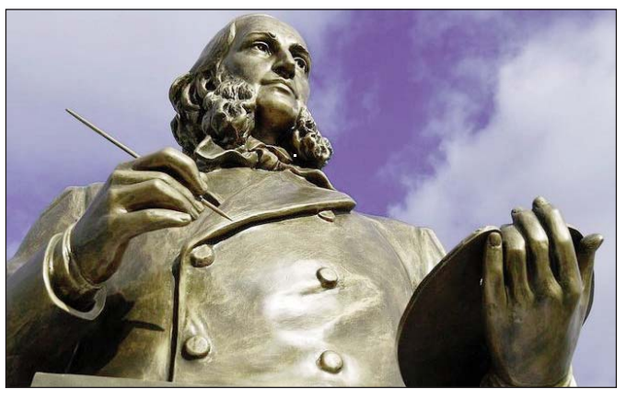

Հայազգի մեծանուն ծովանկարիչ Յովհաննէս Այվազովսկիին ձօնուած այս բանաստեղծութիւնը կը յանձնեմ մամուլին՝ որպէս ցասումի եւ բողոքի անլռելի ձայն, Ստեփանակերտի մէջ ազերիներուն կողմէ քանդուած Յով. Այվազովսկիին արձանին համար: Մշակութային ջարդը կը շարունակուի, յաջորդաբար կ՚անէանան հայկական մշակութային արժէք ունեցող բազմաթիւ կոթողներ՝ խաչքարեր, արձաններ, եկեղեցիներ ու հնադարեան վանքեր, եւ այսպէս շարքը կ՚երկարի: Այս անմարդկային, դիւական ու սեւ նկարագիրը մեզի մտածել կու տայ, որ ազերին չունի ստեղծագործելու տաղանդ ու շնորհք, այլապէս ան ոչ մէկ արուեստի կոթող պիտի ոչնչացնէր: Բայց ան ստոյգ թող իմանայ, որ իր վայրագութեան իբրեւ հետեւանք՝ ոչ մէկ հայկական կոթող, թեեւ՝ քանդուած, սակայն ծունկի չեկաւ, քանզի ապրելու եւ արարելու մեծ խորհուրդին մէջ կայ յարութեան ոգին, որ այլ բան չէ, եթէ ոչ՝ մոխիրներէ վերածըլած կենաց կնիւն, նոր կեանքով շնչելու եւ ստեղծագործելու յաղթանակ՝ մահուան վրայ: Այդ յարութեան ձայնով ողջ մարդկութիւնը թող իմանայ, որ ազերիին մշակոյթն ու նպատակը քանդել է, ո՛չ թէ գեղեցկութեան արձան քանդակել, աւարել եւ աւերել է, ո՛չ թէ արարել եւ արեւել, այլ խօսքով մահը ապրեցնելով՝ նաեւ ըլլալ սատանային կամակատարը: Այս առիթով ես ամօթ կը զգամ՝ հայ ազգը բաղդատելով նման նկարագիրի տէր ազգի հետ, վասընզի կարելի չէ հականիշ բառերը հոմանիշ նկատել: Յովհաննէս Այվազովսկիին ձօնուած այս բանաստեղծութիւնը՝ որպէս մոխիրէ ծլարձակուած կնիւն, կը նուիրեմ անոր քանդուած արձանին, յարութիւն առած ոգեղէ՛ն արձանին՝ հաւատալով, որ մեծանուն հայ ծովանկարիչը կ՚ապրի իր ստեղծած բոլոր կտաւներուն մէջ եւ կը վայելէ համայն մարդկութեան սէրն ու յարգանքը: Ուրեմն մեր բոլոր քանդուած, ու թալանուած արուեստի կոթողներուն ու մանաւանդ մեր բոլոր նահատակներուն անունով թող խօսի այս ոգեբոյր բանաստեղծութիւնը՝ ձօնուած Յովհաննէս Այվազովսկիին անթառամ ու խնկաբոյր յիշատակին:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՅՎԱԶՈՎՍԿԻ

Բարեւս կու տամ եւ անհամբեր
Կը սպասեմ արձագանգի,
Որ ծովանայ աղու զրոյցը մեր
Ծովերգակ Այվազովսկի
Ես գիտեմ ե՛ւ կը զգամ,
Ծ ո վ ն է քու մուսան
Ու երանգապնակդ կարգին,
Հրագունդն է արեգակին

Վրձինդ կը թաթխես անհուն
Ծովին մէջ, որ գոյն արարես
Ու ներկես ալիք փխրուն,
Նոյն ատեն անշարժ ու եռուն

Ու թռիչք տաս ալիքին, որ բարձրանայ
Ու կտաւին վրայ ջուրին գոյնը քարանայ,
Եւ հոն ստեղծուի յարաճուն
Փոթորիկ եւ խաղաղութիւն:

Ներկապնակդ վառ արեւն է,
Տենչդ ծովածին երկնման ցաւն է,
Որ շրջանակին մէջ կտաւին,
Ծովանայ սահմանը անբաւին:

Կտաւիդ վրայ ծովն ահաւոր,
Առաւե՛լ ընդարձակ է ու խոր,
Ուր քարացած վիճակին անգամ
Կայ շարժում արարչագործական:

Ծովն է քու մուսան,
Որ եղար ծովի գուսան,
Ու վրձինդ եղաւ կտուց սոխակի՝
Դայլայլի մեներգիչ ծովերգակի:

Ծովաց ոգին մէջդ կ՚ապրի,
Որ կաթիլ մըն է, սակայն,
Ծովն անքեզ կը մնայ թերի,
Ինչքա՜ն ալ ըլլայ անսահման:

Յիսուս ծովին վրայէն քալեց,
Ոգին էր վերին հաւատամքին,
Վրձինդ Անոր պատգամը շարունակեց,
Չթաղուեցաւ մէջ ահեղ փոթորիկին:

Ոսկի ծ ո վ ն ես հայոց ազգի,
Ծովէ ծով հայրենիքն ես մեր,
Կտաւդ՝ քարտէս երկնանուէր:

Ո՞ր ծովին ալ նայիս՝ անպայման
Տեսածդ հայրենեաց լիճն է Սեւան,
Ու ներկապնակդ է վրձինի կարօտ,
Ու վրձինդ՝ կտաւի՝ Սեւանին կարօտ:

Արարատը վիթխարի ալիք քարացած,
Նոյեան տապանը վրան իջեւանած,
Սարէն իջած Նոյին հետ էիր դուն,
Աղաւնին էիր վերադարձած տուն:

Վրձինդ նման էր ծագած արեւին,
Լուսեղէն աղաւնի թառած կտաւին,
Նոյ նահապետին հետ իջաք Արարատի լանջին,
Անսալով Երկնաւոր Հօր հայրական կանչին:

Ահա, մեր նահատակաց անունով
Կը հիւսենք ոգեղէն ծաղկեպսակ,
Որ մեր անգին անմեռուկներով
Վրձինդ զգենու սրբոց լուսապսակ:

Մարտանաւ է շիրմաքարդ,
Որուն նաւապետն է արձանդ,
Կատաղած փոթորիկներուն
Խաղաղ նաւահանգիստն ես դուն:

Արձանիդ քարէ աչքերով
Եւ անյագուրդ կարօտով,
Տակաւին անծիր ծով կը փնտռես, բայց
Տեսածդ ծովին բիբն է քեզ իր մէջ առած:

Շիրիմիդ վրայ թող իջնէ վերին լոյս,
Վրադ ծագի ծովային վառ արշալոյս,
Որ կտաւներդ դիտուին մէկական
Հրաթեւ մարտանաւ հայկական:

ՎԱՉԷ ՔԷՐՔԷՉԵԱՆ

ՅՈՒՇԵՐ ՈՒ ՏՊԱՒՈՐՈՒՄՆԵՐ ՀԱՅԱԳԷՏ...

Շարունակուած 4-րդ էջէն

Մանուէլ Քէօսէեան սփիւռքահայ կեանքի մէջ երեւոյթ մըն է, աւելի քան՝ անձնաւորութիւն մը, յոյսի կանթեղ մը՝ մեր սփիւռքի մանկավարժներուն ու երիտասարդներուն:

Իր կեանքն ու գործունէութիւնը յատկանշական էին եգիպտահայ կեանքին մէջ, նաեւ՝ սփիւռքի տարբեր համայնքներուն, ուր գործած է, ձեռքբերումներ կատարած ու ազդեցութիւն ունեցած: Արդարեւ, եթէ փնտռենք իր գործած համայնքներուն մէջ իր մատնահետքերը, իր հաւատարիմ հետեւորդները պիտի գտնենք, որպէսզի, ինչպէս ինք կ'ուզէր ու կը քարոզէր, «Նաւը լերան վրայ» վէպը դառնայ ուղեցոյցը բոլոր ապագայ հայ սերունդներուն, Քէօսէեանի հաւատարիմ աշակերտներուն:

Մանուէլ Քէօսէեան օրինակն է համահայ սփիւռքաշրջիկ հայրենասէր մանկավարժին: Անոր կենսագրութիւնը գիրքեր ու հատորներ կրնայ լեցնել, բայց իր իրական կեանքի պատմութիւնը իր աշակերտներուն ու հետեւորդներուն հոգիներուն ու մըտքերուն մէջ փորագրուած է: Քէօսէեանի պատմութիւնը կը պատկանի համայն հայ մտաւորականութեան ու մշակոյթի զարգացման պատմութեան, եւ ոչ՝ այս կամ այն համայնքին, որովհետեւ սփիւռքի զարգացման կարեւոր գործիչ մը դարձաւ իր կեանքի ընթացքին, ու նաեւ՝ իր մահէն ետք:

Իբրեւ վերջաբան՝ Քէօսէեանի այս գեղեցիկ բանաստեղծութեամբ փակենք այս յօդուածը: Հոս ինք՝ Քէօսէեան, կը պատասխանէ նոյն մեր հարցումին:

Ներկա՛յ
Հովը փոթորկի,
Տարերքը գոռայ՝
Դուն հոն ես որդի հողի ու քարի:
Կայծակը զարնէ,
Կարկուտը տեղայ՝
Դուն հոն ես որդի ջուրի ու ծառի:
Յոյսին յանդիման՝
Երկինքը փուլ գայ՝
Դուն հոն ես որդի լեռի ու պարի:
Տուն, շէն ու աւան
Անապատանայ՝
Դուն հոն ես որդի ցանքի ու վարի:
Վէրքը ճենճերի,
Վիշտն աւելանայ՝
Դուն հոն ես որդի դեղի ու ճարի:
Թէ հայրենիքը
Հուր-գեհեն դառնայ՝
Դուն հոս ես որդի երգի ու բառի:
Երգս՝ երկիւղած
Համբոյր ու ընծայ՝
Մեծ Առօրեայիդ արդար ու արի:
Մանուէլ Քէօսէեան

27 դեկտեմբեր 1988

Թերթերու նկարներու աղբիւրները
https://tert.nla.am/archive/NLA%20TERT/Payqaram1923/1986/5.pdf
https://tert.nla.am/archive/NLA%20TERT/Arev/1980/18705_ocr.pdf
https://tert.nla.am/archive/NLA%20TERT/Jahakir%20Kahire/1980/1980(791)_ocr.pdf
https://armenian-poetry.blogspot.com/2009/08/blog-post.html?m=1

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ...

Շարունակուած 3-րդ էջէն

Մանուկներէն մէկը ինծի ըսաւ, որ կարօտցած է իր տունը, իսկ ես ալ պատասխանեցի՝ ըսելով, որ օր մը կրկին պիտի վերադառնաս քու տունդ:

Ֆորումի վերջին օրը՝ 31 յուլիսին, այցելեցինք՝ Հաղարծին, Դիլիջան, Պարզ լիճ, Սեւանայ Լիճ (կղզի) եւ Սեւանավանք: Իսկ գիշերը ունեցանք մեր վերջին մտերմիկ ընթրիքը, ուր իւրաքանչիւր մասնակից ստացաւ իր ֆորումի մասնակցութեան հաստատագիրը: Եւ այսպիսով, իր աւարտին հասաւ Ֆորում 2025-ը:

Շատ աւելի կրնամ ընդլայնել եւ մանրամասն գրել, բայց այսքանով պէտք է բաւարարուիմ:

Ոմանք ինծի հարցուցին՝ ո՞ր տարին աւելի լաւ էր: Ես ալ պատասխանեցի, թէ ամէն մէկը իր անուշութիւնն ու արժէքը ունէր, եւ երկուքն ալ պարգեւեցին հարուստ փորձառութիւններ, որոնք երբեք չեն մոռցուիր: 2024-ի բոլոր մասնակիցներս տակաւին կապի մէջ ենք իրարու հետ, եւ վստահ եմ, որ 2025-ի մասնակիցներս ալ նոյնպէս պիտի պահենք ջերմ կապ մը: Կը քաջալերեմ իւրաքանչիւր հայ ուսանող երիտասարդ՝ մասնակցելու ֆորումին, իսկ անոնք, որոնք անցեալ տարիներուն մասնակցած են, կրկին՝ առանց տատամսելու մասնակցին, որովհետեւ երկրորդ անգամը պիտի ըլլայ տարբեր եւ հարուստ նոր փորձառութիւններով:

Խորին շնորհակալութիւնս կ'ուզեմ յայտնել Համազգայինի Կեդրոնական վարչութեան եւ Ֆորումի յանձնախումբին, որոնք ամէն տարի մեծ ջանք կը թափեն այս ծրագիրը յաջողցնելու համար՝ հայ ուսանող երիտասարդներուն առիթ տալով մօտէն ծանօթանալու տարբեր գաղութներէ եկած հայ երիտասարդներու, իրենց հայրենիքին ու մշակոյթին: Շնորհակալութիւն նաեւ խմբապետական կազմին եւ ընդհանուր պատասխանատուին, որոնք ամբողջ հաւաքին ընթացքին միշտ մեր կողքին էին:

Ֆորումը այս տարի եւս հասաւ իր նպատակին, եւ վստահ եմ, որ միշտ ալ պիտի հասնի:

«Ի՞ՆՉ ՀԻԱՍՔԱՆՉ...»

Շարունակուած 4-րդ էջէն

Ակներեւ էր, որ Ալիեւ շատ աւելի լաւ պատրաստուած գացած էր Ուաշինկթըն եւ ինքնաբաւ վերադարձաւ: Առանց կարդալու՝ ան ինքնավստահ խօսեցաւ: Չէ՞ որ իր բոլոր պահանջները կը մտնէին իրականացման ճամբու մէջ: Եւ բնական է, որ երբ շահող, յաղթական կողմն է խօսք առնողը, շատ աւելի հանգիստ եւ հանդարտ կ'արտայայտուի: Մինչդեռ Հայաստանի «ազգընտիր» վարչապետը բաւական կմկըմալով կարդաց գրաւոր խօսքը: Ամէնէն ողբերգականը, անշուշտ, տեղի ունեցաւ համաձայնագրի ստորագրումէն ետք, երբ լրագրողներու հետ հարցապատասխանի պահուն նոյնինքն Փաշինեան ստորին խորամանկութեամբ չպատասխանեց լրագրողի մը այն հարցումին, որ կ'արծարծէր Արցախն ու արցախահայութեան իրավիճակը: Այդ մէկն ալ լաւապէս պատրաստուած բեմադրութեան մէկ արարն էր, իսկ «շեփորներու» շողոքորթ հնչիւնները ի վերջոյ հասցուցին Թրամփի՝ Նոպելեան մրցանակի թեկնածութեան օրակարգին: Այս հայեցակէտով, Մինսքի խըմբակի գոյութիւնը ոչ թէ դադրած կը համարուէր գործնական ըլլալէ, այլ խոչընդոտ կը ստեղծէր, հետեւաբար լուծուած կը համարուէր:

Մտահոգիչն այն էր, որ երբ հայրենիքը կործանման սեմին հասած է, գերիշխանութիւնը նահանջի կը մատնուի համաձայնագրի ստորագրումի ժամերուն իսկ, կեր ու խումը կը շարունակուէր Երեւանի մէջ...

«Թրամփեան միջազգային խաղաղութեան եւ բարգաւաճման Ճամբուն» բացման առաջին ինքնաշարժին մէջ արդեօք պիտի ըլլա՞յ նոյնինքն Թրամփը, իսկ բացման հանդիսութեան՝ այլ ամբոխահաճ երգիչ մը:

... Է՜հ, «Ի՜նչ հիասքանչ աշխարհ մը»:

ՈՒԺԵՂ ԼԱՑԸ...

Շարունակուած 5-րդ էջէն

Փորձառու մայրեր երբեմն իրենց սրտին վրայ քար դնելով՝ կը թողուն, որ իրենց զաւակը լայ, որպէսզի լացով աւարտէ լալու քմահաճ վարժութիւնը, կամ՝ շրջապատը իրեն ենթարկելու ունակութիւնը: Այս պարագային, ուժեղ եւ անվերջանալի թուացող լացը շուտով կը դադրի...

Երկարատեւ համարուած, բայց շուտով իր աւարտին հասնող լացին լաւագոյն բարիքը այն է, որ նոյն լացը այլեւս չի՛ կրկնուիր: Ահա՛ ծնողական իմաստութեան օրինակ մը, որ բազմանդամ ընտանիքներու ամուր հիմքը կը կազմէ: Նոյն նպատակին համար լացը յիմարութիւն է: Այսպէս, նոյնիսկ սիրելիի մահուան համար անդադար արտասուելը անհաւասարակշիռ մարդու գործ է, որ ուրիշ գործ չունի, այսինքն անգործ է, եւ պատրաստ՝ իր ամբողջ կեանքը լացի յատկացնելու:

Կեանքի դաստիարակութիւնը պատահականութեան արդիւնք չէ՛, այլ՝ լաւապէս մտածուած կրթութեամբ իրականացուող գործ: Լացի տարբեր առիթներ եւ պատճառներ ունենալը անիմաստ իրադրութիւն չէ: Զգայուն հոգեբանութեամբ ստեղծուած մարդը կրնայ յուզումներու ազդեցութեան տակ ըլլալ, սակայն միեւնոյն պատճառով լալու պարտաւորութիւն չունի, որպէսզի աստուածատուր կեանքը շարունակուի ճա-կատաբաց:

Ուժեղ լացը փրկարար դերակատարութիւն ունի մանուկ տարիքէն սկսեալ: Ծնողական դաստիարակութիւնը անփոխարինելի արժէք ունի, եւ պէտք է օգտուիլ անոնց կեանքի օրերէն: Երանի՛ այն մարդուն, որ նոյնիսկ իր հասուն տարիքին յիշէ իր ամէնէն երկար լացի օրը... Ատիկա իմաստուն ծնողքին անվերապահ կրթութենէն մնացած թանկագին եւ միշտ փրկարար զօրութեամբ յիշատակ մը պիտի ըլլայ:

ԺԱՄԱՆՑ

ԽԱՉԲԱՌ

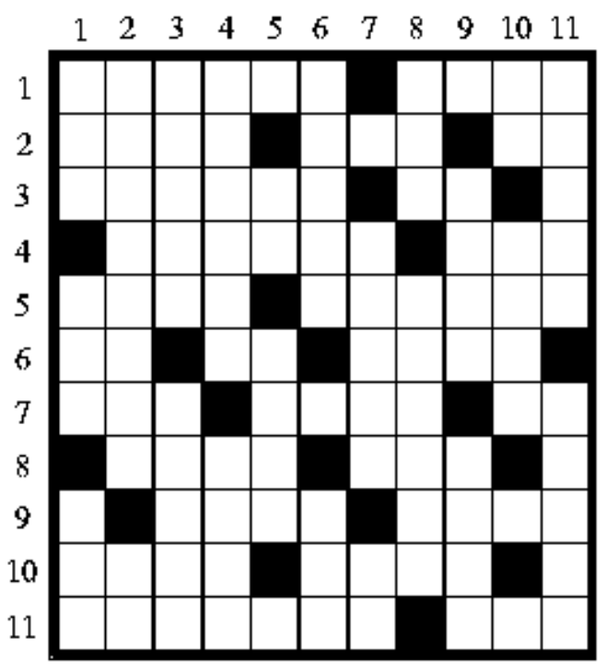

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1. Կոճակի օղակ - Փորձանք:
2. Վերտիի օփերաներէն - Ամօթ - Առատ:
3. Ամուսնացնել - Յաւելում:
4. Երկիւղ, վարիուրանք - Գրաբար՝ հասկցիր:
5. Համբերէ՛ - Խաչիկ Իշխանեանի գրչանունը:
6. Ձանձրոյթի բացագանչութիւն - Իրերայաջորդ գիրեր - Պատիւ:
7. Ուղուկ - Նախանձիլ - Դրկից տուռեր:
8. Հանրաճաշ - Մորթի կեղեւանք:
9. Յունական դիցարանի մէջ պատերազմի աստուածը - Ափրիկեան երկիր:
10. Խօսքը մտիկ ըրէ - Մկնահարսնուկ:
11. Խաբկանք, հիասթափութիւն - Գեղարդ:

ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՅ

1. Շանի - Արեւու ջերմութիւն - Հայ թատերգու:
2. Պոլսոյ երբեմնի նշանաւոր տաճարը - Ցուցական ածական:
3. Խարազան - Խոհեմ, ջափաւոր:
4. Արական անուն - Թատերական հանդրուան:
5. Անձնական դերանուն - Ժամանակի միաւոր:
6. Խենթուկ, թեթեւսոլիկ - Հոգեբաւակ:
7. Իրդ, ցանկութիւն - Կրկնուած բաղաձայններ:
8. Յեւոյ - Բաց կարմիր:
9. Բիժ, աչքի կեղտ - Ցանդիմանութիւն:
10. Կանացի օտար շաբաթաթերթ - Սահմանային տուրք:
11. Հակայ - Սպառնացող չարիք:

Պատրաստեց՝ Տ. Մ. ԱՂԱԶԱՐԵԱՆ

ՍՈՒԴՈՔՈՒ

						2		7
7				1				5
8			6		3			
	5				4			
		7	5				2	
			8					1
	3	2		8	1			
		4						6
				5		4		

Հորիզոնական եւ ուղղահայեաց 9 շարքերով եւ սիմետրիներով (9x9) կազմուած զեւացանցը բաղկացած է իւրաքանչիւրը 9 քառակուսի հաշուող 9 բաժիններէ (3x3): Բացառումի սկզբունքին կիրառումով իւրաքանչիւր քառակուսիի մէջ թուանշան մը զետեղել՝ այնպէս մը, որ հորիզոնական իւրաքանչիւր շարք, ուղղահայեաց իւրաքանչիւր սիմետրիկ եւ 9 քառակուսիներուն իւրաքանչիւր բաժին ունենայ 1էն 9 թուանշանները՝ իւրաքանչիւր թուանշան միայն մէկ անգամ գործածելու պայմանով: Այլ խօսքով՝ ո՛չ մէկ պարագայի արուռնուած է թուանշան մը կրկնել միեւնոյն շարքին, սիմետրիկ եւ բաժիններ մէջ: Սկսելու համար՝ կարգ մը թուանշաններ իրենց ճշգրիտ քառակուսիներուն մէջ զետեղուած են:

ՆԱԽՈՐԴ ԺԱՄԱՆՑԻ ԽԱՉԵՐՈՒՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐԸ

ԽԱՉԲԱՌ

ՍՈՒԴՈՔՈՒ

6	7	2	3	9	5	4	8	1
1	4	3	6	2	8	9	5	7
5	8	9	1	4	7	2	6	3
8	3	7	4	6	2	1	9	5
4	5	1	7	3	9	8	2	6
2	9	6	5	8	1	3	7	4
7	2	4	9	1	6	5	3	8
3	6	8	2	5	4	7	1	9
9	1	5	8	7	3	6	4	2

ՕՐԱՏԵՏՐ

18 ՕԳՈՍՏՈՍ

- 1826.- Պոլսոյ մեծ հրդեհը. այրեցան Գում Գափուի Սուրբ Աստուածածին մայր եկեղեցին եւ Պատրիարքարանը, ինչպէս նաեւ հին արձանագրութիւններ եւ ձեռագիր մատեաններ:
- 1828.- Ծնունդ բանաստեղծ Մկրտիչ Պէշիկթաշլեանի, Պոլսոյ մէջ: Մահացած է 1868-ին, Պոլիս:
- 1830.- Ծնունդ բեմադրիչ եւ դերասան Յակոբ Վարդովեանի, Պոլսոյ մէջ: Մահացած է 1902-ին, Պոլիս:
- 1888.- Հանդիսաւոր հիմնարկէք Պոլսոյ Ետի Գուլէի Ազգային Հիւանդանոցի նոր շէնքին:
- 1920.- Ծնունդ նկարչուհի Արմինէ Կալենցի, Դամասկոսի մէջ: Մահացած է 2007-ին, Երեւան:
- 1922.- Ծնունդ լեզուաբան Աշոտ Սուքիասեանի, Թիֆլիսի մէջ: Մահացած է 2007-ին, Երեւան:
- 1990.- Մահ իրաւաբան, միջազգային իրաւունքի մասնագէտ Շաւարշ Թորիկեանի, Պէյրութի մէջ: Ծնած էր 1926-ին, Պէյրութ:
- 1994.- Վախճանում Վազգէն Ա. ամենայն հայոց կաթողիկոսի: Ծնած էր 1908-ին, Պուքրէշ: 1943-ին ձեռնադրուած է կուսակրօն քահանայ: 1947-ին՝ Ռումանիոյ առաջնորդ 1948-ին՝ ծայրագոյն վարդապետ, 1951-ին՝ եպիսկոպոս: 1955-ին ընտրուած է ամենայն հայոց կաթողիկոս:

ՆՇՄԱՐ

ԵՐԲ ԱՌԻԹԷՆ ՉԵՍ ՕԳՏՈՒԻՐ...

Ֆութպոլը աշխարհի թիւ 1 մարզախաղն է, եւ ինչպէս կ'ըսեն «թագաւորը»:

Թէ դիւրին խաղ է կամ դժուար, ճիշդ պատասխան չկայ, բայց յստակ բան կայ, որ մարզիկները իրենք կրնան դիւրացնել կամ դժուարացնել խաղը: Իրար յոգնեցնելն ալ նոյն ձեւով պատճառ կրնայ դառնալ, որ խումբ մը արդիւնք չտայ:

Շաբաթ օր Պհամտուն մեկնեցանք դիտելու եւ քաջալերելու ՀՄԸՄ Պուրճ Համուտը, որ լրջօրէն կը պայքարի Գ. դասակարգ բարձրանալու: Անգամ մը եւս միւս մրցումներուն արդիւնքները ի նպաստ մեզի էին, բայց մենք չկրցանք առիթները կոլի վերածել, եւ ֆութպոլի մէջ, ինչպէս գիտենք, արդարութիւն չկայ:

ՖԻՖԱ-ն քանի մը տարիէ իբրեւ թէ արդարութիւն կամ աւելի ճիշդը անսխալ մրցում ունենալու համար ՎԱՐ-ը մէջտեղ բերաւ, բայց բան մը չփոխուեցաւ, եւ տակաւին սխալներ կը պատահին գրեթէ ամէն մրցումի:

Շաբաթ օրուան իրաւարարն ալ սխալներով հարուստ մրցում մը ունեցաւ: Սերժ Օսքեանի վրայ յստակ փենալթի մը կար, երբ Բ. կիսախաղին սկիզբը մրցակից պաշտպան մը ձեռքով հրեց եւ գետին բերաւ... ըստ երեւոյթին մրցումը «պէտք էր հարուստ» վերջանար՝ չնեղացնելու Ռաուտա Տըքուանէն եւ ՀՄԸՄ Պուրճ Համուտը, որոնք միասնաբար կրնան բարձրանալ Գ. դասակարգ:

ՀՄԸՄ Պուրճ Համուտ շատ լաւ մարզիկներ ունի, բայց զարմանալիօրէն կա՛մ փորձի չեն գար միշտ, կա՛մ ալ մարզիչը տարբեր կարծիք ունի, ուր կը տեսնենք, որ բարձր մակարդակի մարզիկներ պահեստի աթոռներուն վրայ կ'ըլլան միշտ, ինչպէս՝ Ալի Ֆահս կամ Հիւսէյն Զալզալէ, մինչեւ իսկ Էլի Փիլաւճին, որ շաբաթ օր դաշտ նոյնիսկ չներկայացաւ Բ. կիսախաղին՝ մնալով պահեստի աթոռներուն վրայ, նախկին մրցումներուն միշտ մեծ դեր ունենալով հանդերձ:

Անդին բարձրահասակ ձախ ծայրի պաշտպան Զէյն Ֆայյատ, վերջին մրցումներուն կը փոխարինէ

Ալեքը, բայց պաշտպանելէ զատ ամէն ինչի մէջ լաւ է... Ոչ մէկ պաշտպանողական գնդակ կրցաւ զսպել ան, եւ ձախ կողմէն շատ հանգիստ մրցակիցները կ'անցնէին: Ցամենայն դէպս, յուսանք, որ «դիւրին» Ամալ Սալամի մրցումը իրապէս դիւրին ըլլայ, բայց ֆութպոլի մէջ դիւրին բան չկայ, երբ դուն լաւ չես խաղար, կամ առիթները կոլի չես վերածեր:

Շաբաթ օր ՀՄԸՄ Պուրճ Համուտ շատ աւելի լաւ էր մրցակիցէն, բայց պզտիկ սխալ մը Պեզգի-Քասեմ զոյգէն, եւ մրցակիցը կոլ նշանակեց օգտուելով առաջին առիթէն: Բերդապահ Պաթրաշ ամբողջ մրցումին 4-5 անգամ գնդակը զսպեց, որովհետեւ անոնք ընդհանուր առմամբ դիւրին էին, մինչ ՀՄԸՄ Պուրճ Համուտ առաջին 10 վայրկեաններուն արդէն 4-5 առիթ ստեղծած եւ կոլ մըն ալ նշանակած էր:

Մէկ մրցում ունինք եւ պէտք է շաբաթ օրուան նման խաղանք, միակ տարբերութեամբ մը, որ աւելի լաւ վիճակի մէջ պէտք է ըլլանք կոլ նշանակելու պարագային:

ԿԱՐՕ Կ.

Դ. ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ԱՒԱՐՏԱԿԱՆ ՀԱՆԳՐՈՒԱՆ

ՀՄԸՄ ՊՈՒՐՃ ՀԱՄՈՒՏ ՅԵՏԱՁԳԵՑ ԻՐ ԲԱՐՁՐԱՆԱԼԸ

ՀՄԸՄ Պուրճ Համուտ շաբաթ օր Պհամտունի մէջ «ոսկի առիթ» մը կորսնցուց ապահովելու Գ. դասակարգ բարձրանալու իր տոմսը, երբ 1-1 արդիւնքով աւարտեց Ռաուտա Տըքուանէի դէմ իր մրցումը:

Դ. դասակարգի աւարտական հանգրուանի նախավերջին իր մրցումին, ՀՄԸՄ Պուրճ Համուտ շատ լաւ ձեւով սկսաւ մրցումը:

6-րդ վայրկեանին Յակոբ Նաճարեանի փոխանցումէն ետք Եուսեֆ Համատէ պարտութեան մատնեց մրցակից բերդապահը, սակայն Տըքուանէի բերդին սիւնը զսպեց հարուածը:

2 վայրկեան ետք Սերժ Օսքեան Եուսեֆէն փոխանցում մը ստանալէ ետք զօրաւոր հարուած մը տուաւ, սակայն բերդապահը քոռնըր զրկեց անոր հարուածը:

Վայրկեան մը ետք, Ալեք աւութ մը նետեց դուրսէն, Տիգօ փոխանցեց Ֆատըլին, որուն հարուածը զսպեց բերդապահը: Գնդակը վերադարձաւ Ֆատըլին, որ փոխանցեց կեդրոն Եուսեֆին: Այս վերջինս տուաւ

Յակոբին, որուն հարուածը դպնալէ ետք յետսապահի մը, հասաւ Սերժին, որ մրցակից մը խաբելէ ետք դէպի վեր հարուածեց՝ գրաւելով Ռաուտայի բերդը: Արդիւնք՝ 1-0:

Շար.ը՝ էջ 8

«ՓՐԵՄԻԵՐ ԼԻԿ»

ԼԻՎԸՐՓՈՒԼ ԵՒ ՄԱՆՉԵՍԹԸՐ ՍԻԹԻ ՅԱՂԹԱՆԱԿՆԵՐՈՎ ՍԿՍԱՆ

Անգլիոյ «Փրեմիեր լիկ»-ը սկսաւ ուրբաթ գիշեր, երբ ախոյեան Լիվըրփուլ բաւական դժուար յաղթանակով սկսաւ Պորնմաութի դէմ, որ 2-0 ետ մնալէ ետք կրցած էր 2-2-ի դարձնել արդիւնքը:

Լիվըրփուլ լաւ ձեւով սկսաւ մրցումը, եւ Սալահ քիչ մնայ բանար մրցումին հաշիւը, բայց սերպ բերդապահ Ճորճէ Փեթրովիչ զսպեց անոր ձախ ոտքի ուժգին հարուածը: Քիչ ետք, այս անգամ Սալահ փոխանցեց Վան Տայքին, որուն գլխու հարուածը քիչ մը բարձր էր:

Պորնմաութ անմիջապէս փոխադարձեց եւ Անթուան Սեսենեսօ պզտիկ քառակուսիին մէջէն քիչ մնաց անակնկալի բերէր Ալիսոնը, բայց գնդակը բարձր գնաց:

37-րդ վայրկեանին ֆրանսացի Ուկօ Էքիթիքէ օգտուեցաւ Ալեքսիս Մաքալիսթըրի փոխանցումէն, որ զսպուելէ ետք Մարքոս Սենեսիի կողմէ վերադարձաւ իրեն՝ նշանակելով մրցումին առաջին կոլը: Հազիւ

վայրկեան մը ետք Էքիթիքէ կոլ մը եւս պիտի նշանակէր՝ այս անգամ գլխու հարուածով, բայց քիչ մը բարձր անցաւ:

Բ. կիսախաղի սկիզբէն մօտ 5 վայրկեան ետք Էքիթիքէ էսիսթ մը տուաւ Քոտի Կաքփոյին, որ գնդակը հանդարտօրէն զետեղեց Փեթրովիչի բերդին մէջ:

Լիվըրփուլի ախորժակը բացուած էր, ան առիթներ ստեղծեց, բայց 64-րդ վայրկեանին կանացի Սեմենեօ կրցաւ անակնկալի բերել Լիվըրփուլը կոլով մը, եւ 12 վայրկեան ետք կոլ մը եւս աւելցուց Լիվըրփուլի պաշտպանողական գիծի թերութիւնները բացայայտելով:

82-րդ վայրկեանին իտալացի Ֆետերիքօ Քիեզա փոխարինելէ ետք Ֆլորիան Վիրց մեծ դեր ունեցաւ Լիվըրփուլի 3 կէտերը ձեռք ձգելուն մէջ, երբ նշանակեց 3-2-ի կոլը 88-րդ վայրկեանին, մինչ Սալահ 94-րդ վայրկեանին փակեց կոլերու հաշիւը՝ Էնտոյի փոխանցումէն օգտուելով:

«Փրեմիեր լիկ»-ի վերջին տարիներու լաւագոյն խումբերէն Մանչեսթըր Սիթի 4-0 հանգիստ յաղթանակով սկսաւ Վուլվզի դէմ այս վերջինին «Մոլինէօ» դաշտին վրայ (Վուլվերհեմփթըն):

Էրլինկ Հաալանտ (2), Թիյանի Ռէյնտըրզ եւ Ռայան Շերքի նշանակեցին Սիթիի 4 անպատասխան կոլերը:

Սանտըրլենտ «Փրեմիեր լիկ» վերադարձաւ եւ 3-0 արդիւնքով ծանր պարտութեան մատնեց Ուեսթ Համը:

2026-Ի ՄՈՆՏԻԱԼԻ ՀՅՈՒՄ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ - ՓՈՐԹՈՒԳԱԼ ՄՐՑՈՒՄԻՆ ՏՈՄՍԵՐԸ՝ ՍՊԱՌԱԾ

2026-ի Մոնտիալի զտումի Հայաստան - Փորթուգալ մրցումին տոմսերը ամբողջութեամբ սպառած են:

Ըստ «Արմենփրես»-ի, Հայաստանի ֆութպոլի ֆեդերասիոնը հրապարակած է այս տեղեկութիւնը: Հանդիպումը տեղի պիտի ունենայ «Վազգէն Սարգսեան»-ի անւան հանրապետական մարզադաշտին վրայ, 6 սեպտեմբերին:

Տոմսերը վաճառուելու սկսած եւ սպառած են նոյն օրը:

ՃԱՏՐԱԿ

ԼԵՒՈՆ ԱՐՈՆԵԱՆ ՇԱՀԵՑԱՒ ՍԵՆԹԼՈՒԻՍԻ ԶՈՅԳ ՄՐՑԱՇԱՐՔԵՐԸ

Հայ վարպետ Լեւոն Արոնեան, որ Միացեալ Նահանգներու դրօշին տակ կը մասնակցի, շահեցաւ «Կրենտ Չես Թուր Սենթ Լուիսի ռափիտ Էնտ պլից» մրցաշարքին տիտղոսը:

Կայծակնային (պլից) 16-րդ հանգրուանին հաւասարութիւն արձանագրելէ ետք ֆրանսացի վարպետ Մաքսիմ Վաշիէ-Լակրաւի հետ, Արոնեան անհասանելի դարձաւ իր մրցակիցներուն, հռչակուեցաւ ախոյեան եւ վաստկեցաւ 40 հազար ամ. տոլար մրցանակ:

Ստորեւ՝ վերջնական դասաւորումը

	ԿԷՏ
1.- Լեւոն Արոնեան (Միացեալ Նահանգներ)	13
2.- Ֆապիանօ Քարուանա (Միացեալ Նահանգներ)	10
3.- Մաքսիմ Վաշիէ-Լակրաւ (Ֆրանսա)	8
4.- Նոտիրպեք Ապտուսաթարով (Ուզպեքիստան)	7
5.- Ուեզլի Սօ (Միացեալ Նահանգներ)	6
6.- Լիեմ Լէ (Վիեթնամ)	5
7.- Կուքիշ Տի. (Հնդկաստան)	4
8.- Լէյնիէ Տոմինկէս (Միացեալ Նահանգներ)	3
9.- Կրիկորի Օփարին (Միացեալ Նահանգներ)	2
10.- Սամ Շենքլենտ (Միացեալ Նահանգներ)	1

ՃԱՏՐԱԿ

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ԳԱԲՈՅԵԱՆ Ա. ԽՈՒՄԲԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՃԱՏՐԱԿԻ ՄԱՍՆԱԿԻՑ

Յունաստանի Թեսաղոնիկէ քաղաքին մէջ վերջ գտաւ ճատրակի միջազգային «7-րդ Թեսաղոնիկէի բաց ճատրակի մրցաշարք»-ը, ուր Ա. խմբակի լաւագոյն կին մասնակից ընտրուեցաւ աղջկանց միջազգային վարպետ Սուսաննա Գաբոյեան, որ կարելի 9 կէտերէն վաստկեցաւ 5 կէտ:

Նոյն խումբին պատանի մասնակիցներ Արեն Մնացականեանի եւ Ալեքսանտր Աւանէսեան վաստկեցան 5,5 եւ 5 կէտ: Ալեքսանտր 115,6 կէտով բարելաւեց իր միջազգային կէտերը:

Մրցաշարքի Բ. խմբակին մէջ Սոֆիա Բաղրամեան վաստկեցաւ 5 կէտ եւ ընտրուեցաւ լաւագոյնը՝ մինչեւ 12 տարեկան աղջիկներու պայքարին: Սոֆիա 100,8 կէտով բարելաւեց իր միջազգային վարկանիշը:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԳԵՐԲԱԺԱԿ

ՊԱՅԵՐՆ ՄԻՒՆԻԽ ՇԱՀԵՑԱՒ 11-ՐԴ ՏԻՏՂՈՍԸ

Գերմանիոյ ֆութպոլի տարեշրջանը պաշտօնապէս սկսաւ, երբ շաբաթ գիշեր Պայերն Միւնիխ եղաւ հիւրը Շթութկարթի՝ Գերմանիոյ գերբաժակի մրցումին, որ այսուհետեւ պիտի կոչուի «Ֆրանց Պեքընպաուըր բաժակ»:

Պայերն Միւնիխ 2-1 արդիւնքով յաղթեց մրցումին, որուն ընթացքին իբրեւ լաւագոյն մարզիկ ընտրուեցաւ Պայերնի խմբապետ բերդապահ Մանուէլ Նոյըր:

Պայերն լաւ փոխանցումներով խմբային խաղ կիրարկեց, մինչ Շթութկարթ աւելի վտանգեց Նոյըրի բերդը, որ սակայն մնաց անառիկ մինչեւ 93-րդ վայրկեան, երբ Ճէյմի Լեվելինկ նշանակեց Շթութկարթի միակ կոլը:

Պայերն 18-րդ եւ 77-րդ վայրկեաններուն նշանակած էր իր կոլերը, շնորհիւ Հերի Քէյնի եւ Լիվըրփուլէն նոր միացած Լուիս Տիասի:

Պայերնի ամէնէն աշխուժ մարզիկներէն էր Սերժ Կնապրի, որ աջ ծայրի յառաջապահ դիրքի վրայ կը խաղար՝ ստանձնելով Մայքըլ Օլիսէի դիրքը, որ կը խաղար թիւ 10 դիրքին վրայ՝ Հերի Քէյնի ետին, մինչ ձախ յառաջապահ դիրքի վրայ կը խաղար Լուիս Տիաս:

Նշենք, որ ֆրանսացի Քինկզլի Քոման քանի մը օր առաջ միացած էր Քրիսթիանօ Ռոնալտոյի սէուտական Նասր խումբին՝ 10 յաջող տարիներ բոլորելէ ետք Պայերնի հետ:

ԱԼԱՍՔԱՅԻ ՄԷՋ ԹՐԱՄՓ-ՓՈՒԹԻՆ . . .

Շարունակուած Ա. էջէն

Ամերիկեան կողմէն հանդիպումին կը մասնակցէին արտաքին գործոց նախարար Մարքօ Ռուպիօ եւ յատուկ պատուիրակ Սթիւ Ուիթքոֆ, իսկ ռուսական կողմէն՝ արտաքին գործոց նախարար Սերկէյ Լաւրով եւ Ռուսիոյ նախագահի միջազգային հարցերով օգնական Եուրի Ուշաքով:

Ալասքայի Անքըրէյճ քաղաքին մէջ երեք ժամ տեւած երկկողմանի փակ ժողովի հիմնական օրակարգը Ուքրանիոյ պատերազմն էր, ինչպէս նաեւ միջազգային անվտանգութեան վերաբերող շարք մը հարցեր:

Բանակցութիւններէն ետք մամլոյ ասուլիսի ընթացքին Փութին խօսեցաւ աւելի քան ութ վայրկեան՝ հանդիպումը կոչելով «կառուցողական», իսկ Թրամփ խօսեցաւ շուրջ չորս վայրկեան, բանակցութիւնները գնահատելով «շատ արդիւնաւէտ»՝ ընդգծելով, որ տակաւին վերջնական համաձայնութիւն չկայ:

Փութին ըսաւ. «Ռուսիան եւ Միացեալ Նահանգները դրացի պետութիւններ են, եւ տրամաբանական էր, որ հանդիպում ունենանք Ալասքայի մէջ, որ Ռուսիոյ եւ Միացեալ Նահանգներու հասարակաց պատմութեան մաս կը կազմէ»:

«Մենք նախանձախնդիր ենք ուքրանական հարցի լուծման», նշեց ան՝ աւելցնելով. «Միացեալ Նահանգներու հետ մեր յարաբերութիւնները Պաղ պատերազմէն ի վեր ամէնէն ցած մակարդակին հասան»:

«Բանակցութիւնները օգտակար էին եւ շրջադարձային», յայտարարեց Ռուսիոյ նախագահը՝ նշելով. «Ուքրանիոյ մէջ լուծումը պէտք է տեւական ըլլայ եւ նկատի ունենայ Ռուսիոյ ապահովական մտավախութիւնները»:

«Ամենայն անկեղծութեամբ հետաքրքրուած ենք ուքրանական տագնապին վերջ տալով, եւ ատիկա կը պահանջէ վերջ տալ տագնապին արմատական բոլոր պատճառներուն», ըսաւ ան՝ նշելով, որ Թրամփի հետ համաձայն է նաեւ Ուքրանիոյ ապահովութիւնը երաշխաւորելու անհրաժեշտութեան առնչութեամբ:

«Ամերիկայի եւ Ռուսիոյ միջեւ ներդրումային գործընկերութիւնը բազմաթիւ կարելիութիւններ ունի», նշեց Փութին:

«Կը յուսանք, թէ եւրոպական մայրաքաղաքները չեն խոչընդոտեր սպասուող յառաջընթացը կամ չեն փորձեր զայն ձախողութեան մատնել», շեշտեց Քրեմլինի ղեկավարը՝ նշելով. «Մեր գոյացուցած համաձայնութիւնները ուքրանական տագնապի լուծման եւ Ռուսիոյ եւ Միացեալ Նահանգներու միջեւ յարաբերութիւններու վերականգնման հիմնաքարեր են»:

«Կը մաղթեմ, որ յաջորդ անգամ հանդիպումը Մոսկուայի մէջ ըլլայ», ըսաւ Ռուսիոյ նախագահը՝ աւելցնելով. «Ընդհանուր առմամբ, ես ու նախագահ Թրամփը աշխատանքային յարաբերութիւններ եւ հոյակապ վստահութիւն կառուցեցինք, եւ բոլոր պատճառները ունիմ կարծելու, թէ այս հոլովոյթին մէջ յառաջ ընթանալով կրնանք հասնիլ Ուքրանիոյ տագնապի աւարտին, եւ ատիկա որքան արագ ըլլայ, այդքան աւելի լաւ»:

«Կը յուսամ, որ մեր գոյացուցած փոխադարձ հասկացողութիւնները մեզի կ'արտօնեն մօտենալու այդ նպատակին եւ ճամբան բանալու Ուքրանիոյ մէջ խաղաղութեան: Առանցքային նիւթերէն մէկը Ուքրանիոյ շուրջ կացութիւնն էր: Ռուսիոյ համար, Ուքրանիոյ իրադարձութիւնները մեր ազգային անվտանգութեան հիմնական սպառնալիքներուն առնչուած են», ըսաւ ան:

Սպիտակ տան ղեկավարը յայտարարեց, որ պիտի հեռաձայնէ Ուքրանիոյ նախագահ Վոլոտիմիր Զելենսքիին եւ ՕԹԱՆ-ի գործընկերներուն՝ տեղեկացնելու համար Փութինի հետ հանդիպումի բովանդակութեան մասին:

Միացեալ Նահանգներու նախագահը իր կարգին յայտարարեց. «Կան կէտեր, զորս չկրցանք շրջանցել, սակայն յառաջընթաց արձանագրեցինք: Շուտով պիտի հեռաձայնեմ ՕԹԱՆ-ի ղեկավարներուն ու առնչակից կողմերուն»:

«Այսօր իրապէս մեծ յառաջընթաց արձանագրեցինք», շեշտեց ան:

«Փութինի հետ դարձեալ ժողով պիտի գումարեմ, հաւանաբար շուտով», նշեց Սպիտակ տան ղեկավարը՝ աւելցնելով. «Չափազանց արդիւնաւէտ ժողով մըն էր, եւ շարք մը կէտերու շուրջ համաձայնութիւն գոյացաւ»:

Ժողովէն ետք Թրամփ ամերիկեան «Ֆոքս Նիուզ» պատկերասփիւռի կայանին հետ հարցազրոյցի ընթացքին յայտարարեց. «Զելենսքիին խրատս գործարք կնքելն է: Ռուսիան շատ հզօր երկիր է: Համաձայնութիւն գոյացնելու շատ մօտ ենք, եւ Ուքրանիան պէտք է անոր համաձայնի, կամ թերեւս զայն պիտի մերժէ, եւ պիտի կազմակերպենք Փութինի հետ անոր ժողովը, որուն թերեւս ես ալ մասնակցիմ»:

«Խնդիրը այն չէ, որ ես կ'ուզեմ այնտեղ ըլլալ, այլ կ'ուզեմ վստահ ըլլալ, թէ համաձայնութեան պիտի հասնին: Եւ մենք ատոր համար լաւ կարելիութիւն ունինք», նշեց Թրամփ:

«Համաձայնութիւն չկայ, որպէսզի համաձայնութիւն գոյացնեն, սակայն մեծ յառաջընթաց արձանագրեցինք: Կը կարծեմ, որ այսօր չափազանց լաւ ժողով գումարեցինք, եւ կը կարծեմ, որ բազմաթիւ կէտերու շուրջ բանակցութիւն տեղի ունեցաւ: Կան մէկ կամ երկու կարեւոր կէտեր, որոնց շուրջ պէտք է համաձայնութիւն գոյացնել, եւ կարելի է ատիկա իրագործել: Կը կարծեմ, որ այսօրուան ժողովը չափազանց լաւ ընթացաւ, եւ թերեւս լաւ արդիւնքի կը հասնինք», նշեց Թրամփ:

«Բանակցեցանք կէտերու շուրջ, որոնք կը ներառեն ՕԹԱՆ-ը, ապահովութեան դասաւորումները եւ հողերու փոխանակումը (Ռուսիոյ եւ Ուքրանիոյ միջեւ, «Ա.»)», յայտնեց Միացեալ Նահանգներու նախագահը՝ նշելով. «Փութինի հետ բանակցութիւնները լաւ էին, եւ ներկայիս պէտք չկայ պատժամիջոցներու հաստատման մասին մտածելու»:

«Վլատիմիրը ինծի ըսաւ, թէ ոչ մէկը տեսած եմ, որ քեզի պէս այս արագ աշխատանքը կը տանի», ըսաւ Թրամփ:

Քրեմլին յայտարարեց. «Փութինի եւ Թրամփի միջեւ բանակցութիւնները չափազանց դրական էին եւ կարգաւորման կարելիութեան որոնման հոլովոյթին մէջ միասնաբար վստահութեամբ յառաջ ընթանալու ճամբան կը հարթեն»:

Ռուսիոյ նախագահի օգնական Եուրի Ուշաքով յայտարարեց, որ Փութին-Թրամփ-Զելենսքի հանդիպումի հարցը չէ արծարծուած: Ան նաեւ նշեց, թէ տակաւին չի գիտեր, թէ Փութինի եւ Թրամփի յաջորդ հանդիպումը ե՞րբ տեղի պիտի ունենայ:

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ . . .»

Շարունակուած Ա. էջէն

Արամ Ա. կաթողիկոսի նախագահութեամբ, շաբաթ, 16 օգոստոս 2025-ի երեկոյեան, Սուրբ Աստուածածին վանքի համանուն մատրան դօղանջներուն ներքեւ ընթացք առաւ սուրբ պատարագը, որ մատուցեց կաթողիկոսարանի դիւանապետ Տաճատ եպս. Աշըգեան, իսկ երգեցողութիւնը կատարեց կաթողիկոսարանի «Շնորհալի» երգչախումբը՝ խմբավարութեամբ Զաւէն վրդ. Նաճարեանի:

Յաւարտ սուրբ պատարագին, հայրապետական թափօրով սուրբ խորան բարձրացաւ վեհափառ հայրապետը, միաբան հայրերու ընկերակցութեամբ, եւ նախագահեց խաղողօրհնէքի ու մատաղօրհնէքի արարողութեան: Ապա յղեց իր հայրապետական պատգամը: Հայրապետական օրհնութեամբ, քրիստոնէական ջերմ սիրով եւ ազգային վառ ապրումներով ողջունելէ ետք մեր ժողովուրդի զաւակները, վեհափառ հայրապետը գոհութիւն ու փառք տուաւ Աստուծոյ, որ ահաւասիկ անգամ մը եւս ուխտաւորաբար համախմբուած ենք մեր ժողովուրդին սիրելի սրբավայրին՝ Սուրբ Աստուածածին վանքին մէջ, նշելու համար անոր ուխտի օրը: Վեհափառ հայրապետը ընդգծեց եկեղեցւոյ կեանքին մէջ սուրբերուն առանցքային դերակատարութիւնը եւ անոնց տօներու նշման առթած հրաւէրը՝ մեր հաւատքը ամրապնդելու եւ քրիստոնէական ինքնութիւնը բիւրեղացնելու, յատկապէս ներկայ աշխարհի երեւելի եւ աներեւոյթ չարերուն ու չարիքներուն դիմաց: Այս առիթով, վեհափառ հայրապետը թարգմանը դառնալով հաւատացեալներուն, աղօթք վերառաքեց՝ խընդրելով Ամենակալէն բարի գործերու յաջողութիւն, ճամբորդներուն ապահովութիւն, հիւանդներուն առողջութիւն, կարիքաւորներուն օգնութիւն, հայ ազգին միութիւն:

Խօսելով Հայաստանի ներկայ կացութեան մասին՝ վեհափառ հայրապետը դիտել տուաւ, որ Հայաստանի անկախութիւնը, անվտանգութիւնն ու ամբողջականութեան ամուր պահպանումը կիզակէտն է իր եւ հայրապետական սուրբ աթոռին մտահոգութեանց, իսկ այս գծով Կիլիկիոյ սուրբ աթոռին տեսակէտներն ու առաջադրանքները յըստակ եւ հետեւողական կերպով կը պարզուին հրապարակային զանազան առիթներով:

«Հայաստանը այսօր իրողապէս կը գտնուի ներքին ճեղքերու առաւել խորացումով ու աննախատեսելի հետեւանքներով յղի պայմաններու մէջ», ըսաւ Արամ Ա. կաթողիկոս՝ նշելով ներքին ճակատի վրայ իշխանութիւն-եկեղեցի յարաբերութիւնը, իսկ արտաքին ճակատի վրայ, վերջերս Ուաշինկթընի մէջ, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու նախագահին միջամտութեամբ ու վկայութեամբ կնքուած Հայաստան-Ազըրպէյճան համաձայնագիրը: Վեհափառ հայրապետը շեշտեց, որ «հարկ է կարեւորութեամբ անդրադառնալ, թէ մեր եկեղեցին մեր ազգին ինքնութեան կարեւորագոյն ազդակներէն եւ մեր գոյութեան ամէնէն զօրեղ կառոյցներէն մէկն է, անկասկած: Բոլոր պայմաններուն մէջ, պէտք է զայն պահել կազմակերպ՝ իր ներքին կեանքով, ու ամուր՝ իր հայրենակերտ եւ ազգաշէն առաքելութեամբ»:

Խօսելով ստորագրուած յիշեալ համաձայնութեան մասին՝ վեհափառ հայրապետը մտահոգութեամբ անդրադարձաւ դարերու ընթացքին մեծ ուժերու կողմէ յաճախ կռուախնձոր դարձած Հայաստանին՝ այսօր աշխարհաքաղաքական ուժերու բախումի հանդիսարան դառնալու վտանգին ենթակայ ըլլալուն: Առ այդ, ան ահազանգ հնչեցուց եւ յորդորեց ըլլալ արթուն եւ զգուշ, որովհետեւ նորը շինելու հեռանկարով հինը մոռացութեան դատապարտելու փորձը, մեզ անցեալին ու ապագային կապող կամուրջները քանդելն ու Հայաստանը սփիւռքէն հեռացնելու ճիգերը մեզ կրնան առաջնորդել դէպի ազգաքանդում:

Վերջապէս, վեհափառ հայրապետը մէջբերելով պատմահայր Մովսէս Խորանցիի «Ողբ»-էն, ըսաւ. «Սա պահուն «ցաւալի ու տխուր» խօսքէն անդին, արթնութեան ու պատասխանատուութեան կոչ պիտի ուղղենք հայրենի մեր սիրելի ժողովուրդին.- սթափի՛ր, յուսահատութեան ու անտարբերութեան ալիքներուն մէջ տատանող հայրենի՛ ժողովուրդ. դուն ըսելիք ու ընելիք ունիս, որովհետեւ իշխանութիւնը դո՛ւն ես, պետութիւնը դո՛ւն ես, եկեղեցին դո՛ւն ես. հետեւաբար, նաեւ Հայաստանի ապագայ ընթացքը ճշդողը դո՛ւն պիտի ըլլաս»: Վեհափառ հայրապետը եզրափակեց իր պատգամը կոչ ուղղելով դադրեցնելու լոգունգներու ու ամբաստանութիւններու, սպառնալիքներու ու ձերբակալութիւններու հայրենաքանդ արշաւը եւ սկսելու լուրջ քննարկումներու գործընթացին՝ յարգանքի մթնոլորտին մէջ եւ օրէնքի ու իրաւունքի սահմաններուն մէջ: «Ա՛յս կը պահանջէ հայրենիքը: Ա՛յս գիտակցութեամբ ու յանձնառութեամբ կոչուած են գործելու հայրենիքին հզօրութեան, եկեղեցւոյ պայծառութեան ու ազգին միութեան նախանձախնդիր ու պաշտպան բոլո՛ր պատասխանատուները»:

Սուրբ պատարագի մատուցման, մատաղի ու խաղողի օրհնութեան եւ հայրապետական պատգամի աւարտին, հաւատացեալները հաղորդութիւն ստացան, ինչպէս նաեւ օրհնուած մատաղ ու խաղող:

ՀՄԸՄ ՊՈՒՐՃ ՀԱՄՈՒՏ ՅԵՏԱԶԳԵՑ . . .

Շարունակուած 7-րդ էջէն

Արդիւնքը շատ բնական էր ՀՄԸՄ-ի ճնշումէն ետք: ՀՄԸՄ շարունակեց ճնշել մրցակիցին վրայ, բայց յաճախ տղաք իրար կը յոգնեցնէին երկար **սփրինթներով**, ուր Սերժ եւ Տիգօ բազմիցս կատարեցին **սփրինթներ**, որոնք ապարդիւն էին:

Մրցումին պատկերը մնաց անփոփոխ, եւ ՀՄԸՄ շատ դիւրութեամբ կը կասեցնէր մրցակիցին յարձակումները, ուր Պեզզի (աջէն), Աքիլ եւ Քասեմ (կեդրոնէն) եւ Ալեք (ձախէն) միշտ պատրաստ էին կասեցնելու յառաջացող մրցակիցները:

Յակոբ եւ խմբապետ Աւիկ կեդրոնէն կը կասեցնէին գնդակը եւ կը փորձէին յարձակումներ կազմակերպել:

Կիսախաղէն քիչ առաջ 47-րդ վայրկեանին Եուսեֆի օդային փոխանցումէն ետք Ֆատըլ Ռիտա գլխու հարուածով քիչ մնաց նշանակէր կոլ մը, բայց բերդապահը մատներուն ծայրով քոռնըր ղրկեց ոսկի առիթը:

Բ. կիսախաղին, հազիւ 4 վայրկեան անցած էր, երբ իրաւարարը արդար փենալթիէ մը զրկեց ՀՄԸՄ-ը, երբ Սերժ մեր քառակուսին մտնելէ ետք մրցակից յետսապահէ մը գետին բերուեցաւ, երբ ան ձեռքով հրեց զայն:

52-րդ վայրկեանին յարձակումի մը պահուն գընդակը դպաւ մրցակիցի մը ձեռքին, բայց իրաւարարը... շարունակեց մրցումը:

58-րդ վայրկեանին Հիւսէյն Պեզզի մրցակիցէ մը խլեց գնդակը, բայց ճընշումի տակ դէպի ետ կը վազէր քոռնըրի կողմէն եւ կը փորձէր փոխանցել Մոհամէտ Քասեմի, բայց մրցակիցը զայն առնելով փոխանցեց կեդրոն, ուր Հասան Այյուպ նշանակեց հաւասարութեան կոլը:

Արդէն Իպրահիմ Մուսաուի եւ Ալի Ֆահս կը պատրաստուէին դաշտ ներկայանալու, երբ Ռաուտա կոլ նշանակեց:

Սերժ եւ Ֆարըլ փոխարինուեցան: 62-րդ վայրկեանին Եուսեֆի գեղեցիկ փոխանցումէն չկըրցաւ օգտուիլ Մուսաուի, որ բարձր հարուածեց ստոյգ առիթ մը կորսնցնելով:

71-րդ վայրկեանին Պեզզի աջ կողմէն յառաջացաւ եւ մօտ 25 մեթրէն հարուածեց գնդակը, որ դպնալէ ետք Ռաուտայի բերդի հորիզոնական ձողին դուրս ուղղուեցաւ:

3 վայրկեան ետք մրցակիցի մէկ սխալէն քիչ մնաց օգտուէր Մուսաուի, որ բերդապահին անցնելէ ետք գնդակը կորսնցուց...

83-րդ վայրկեանին ՀՄԸՄ հակայարձակում կը կազմակերպէր, երբ Զէյն Ֆայյատ ձախ կողմէն երկար փոխանցում մը տուաւ Մուսաուիին, որուն դիրքը օֆսայտ նկատեց ծայրի իրաւարարը...

Վայրկեան մը ետք Եուսեֆ փոխանցում մը ստանալէ ետք յետսապահի մը ճնշումին տակ չկրցաւ լաւ ձեւով հարուածել՝ ստոյգ առիթ մը եւս կորսնցնելով:

Մրցակից խումբը շատ ժամանակ անցընելէ ետք իրաւարարը 6 յաւելեալ վայրկեաններ տուած էր: 95-րդ վայրկեանին Հիւսէյն Զալզալէ քանի մը մարզիկ խաղի բերելէ ետք զօրաւոր հարուած մը տուաւ, բայց բերդապահը զսպեց, Մուսաուի փորձեց տապալ-քիք դէպի ետ հարուածել, բայց գնդակը բարձր եղաւ:

97-րդ վայրկեանին իրաւարարը սուլեց մրցումին աւարտը: Միւս մրցումներուն Լիուաա Սայտա 3-2 արդիւնքով պարտութեան մատնած էր Ամալ Սալամ Զղարթան, իսկ Շեքքա 6-0 արդիւնքով պարտութեան մատնած էր Սանհարիպը:

Ստորեւ՝ դասաւորումը.

	ԿԷՏ
1.- Ռաուտա Տըքուանէ	8 (10-3)
2.- ՀՄԸՄ Պուրճ Համուտ	**7 (7-4)**
3.- Շեքքա	6 (10-6)
4.- Լիուաա Սայտա	6 (7-8)
5.- Ամալ Սալամ Զղարթա	5 (7-7)
6.- Սանհարիպ	1 (3-16)

Վերջին շաբթուան մրցումները տեղի պիտի ունենան այս կիրակի (սկզբունքով)՝ հետեւեալ յայտագիրով.

ՀՄԸՄ Պուրճ Համուտ - Ամալ Սալամ Զղարթա (Ճիւնիի դաշտ)
Ռաուտա Տըքուանէ - Շեքքա
Սանհարիպ - Լիուաա Սայտա

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Հաստատութիւն մը՝ Տորայի շրջանին մէջ, անմիջական կարիքը ունի հաշուապահի մը, աշխատանքի լիաժամ կամ կիսաժամ դրութեամբ, ըստ յարմարութեան: Դիմել՝ հեռ. 03-164767:

«ԿՈՎԿԱՍԻ ՓԱՆԱՄԱՅԻ ...»

Շարունակուած 5-րդ էջէն

Բայց նաեւ կրնայ ըլլալ, որ Ռուսիա այս եռակողմանի հռչակագրի քիչ մը անհասկնալի «նախաստորագրութիւնը», հետեւաբար՝ Զանգեզուրի միջանցքը կամ Թրամփի ուղին, ընկալէ որպէս Ամերիկայի հետ բանակցային գործօն: Եւ այդ տրամաբանութեամբ է, որ միացաւ միջազգային համայնքին՝ ողջունելով «Կովկասի Փանամայի ջրանցք»-ը, որ հինգ տարի առաջ ինք ուզած էր իրականացնել եւ վերահիսկել...

8 օգոստոսէն մէկ շաբաթ յետոյ Թրամփ եւ Փութին պիտի ունենան իրենց առաջին հանդիպումը Ալասքայի մէջ՝ քննելու համար Ուքրանիոյ պատերազմը աւարտելու ձեւը: Հանդիպման վայրը խորհրդանշական է. այն հողատարածքն է, որ մաս կը կազմէր ցարական կայսրութեան եւ Ալեքսանտր Բ. Ամերիկայի վաճառեց 1867-ին՝ տասնամեակ մը առաջ Խրիմի պատերազմով պարպուած իր գանձարկղին եկամուտ (7,2 միլիոն տոլար) ապահովելու համար: Ճիշդ է, որ ատենին ռուս ազգայնականներ ընդդիմացան եւ երկար ժամանակ երազեցին վերատիրանալ տարածաշրջանին, բայց վերջին հաշուով հողատարածքներու, յաճախ՝ իրենց բնակչութեամբ, առուծախը վերապահուած էր՝ կայացած, բայց սնանկացած կայսրութիւններու, գաղութատէր մեծ տէրութիւններու, թէ ծնունդ առնող, բայց արդէն ծաւալապաշտական ախորժակներով յատկանշուող կարողական գերուժերու:

Թէ ի՞նչ արդիւնք պիտի տայ 15 օգոստոսի Թրամփ-Փութին հանդիպումը, կամ Ռուսիոյ ողջունումը՝ 8 օգոստոսի Ամերիկա-Հայաստան-Ազրպէյճան եռակողմանի հռչակագրին, ինչպէ՞ս կրնայ առնչուիլ Ուքրանիոյ մասին այս բանակցութիւններուն՝ թերեւս կարելի ըլլայ մեկնաբանել հանդիպումէն ետք միայն: Կը մնայ, որ Փութին հասկցած է, թէ Թրամփին հետ պէտք է խօսիլ իր՝ անշարժ գոյքի գործարարի լեզուով, ինչպէս կը գրէ «Նիւ Եորք Թայմզ»-ի լուրերու մեկնաբանը (Paul Sonne, «After Almost Losing Trump, Putin Gets His Ideal Summit», New York Times, August 10, 2025), եւ միջազգային բանակցութիւններու մէջ տիրապետող է նոյն այդ տրամաբանութիւնը՝ Զանգեզուրի միջանցք ըլլայ այդ թէ Ուքրանիոյ մէջ հազուագիւտ մետաղներու հանքեր: Այսինքն գործարարական փոխանակումներու շահոյթի տրամաբանութեան մէջ է, որ ռազմավարական շահերը պիտի բանաձեւել, ոչ թէ հակառակը, ինչպէս կ'ենթադրէ դասական աշխարհաքաղաքականութիւնը՝ պատմական յիշողութեան, դաշինքներու հաւատարմութեան, ազգային, կրօնական թէ ցեղային հաւասարումներու եւ նմանօրինակ այլ հաշուարկներու բարդացումներով:

Ճուլիանօ Տա Էմփոլի «գիշատիչներ» կ'որակէ միջազգային յարաբերութիւններու մէջ մերօրեայ խաղացողները, մեծպետական ղեկավարներ ըլլան անոնք թէ գերհարուստներու դասակարգի ներկայացուցիչներ (Giuliano Da Empoli, L'heure Des Prrdateurs, Paris: Gallimard, 2025): Գիշատիչները իրենց սեղանին կը հրաւիրեն զանոնք, զորս պիտի բզկտեն, եւ, երբեմն, պատառ մը իրենց տան: Կը մնայ, որ գիշատիչներուն զոհերը նոյնանման վերաբերմունք չունին: Ոմանք պատրաստ են ամէն ինչ զիջելու եւ աւելին, ինչպէս Նիկոլ Փաշինեանը, որ հակառակ Թրամփի պատրաստակամութեան՝ չուզեց Պաքուի մէջ հայ քաղաքական բանտարկեալներու ազատ արձակումը ներառել փաստաթուղթին մէջ: Ի տարբերութիւն Զելենսքիի, որ առնուազն կը փորձէ փրկել իր արժանապատուութիւնը եւ ի սկզբանէ յայտարարած է, որ կը մերժէ որեւէ հողային զիջում, կը մերժէ 15 օգոստոսը վերածել «անիծեալ օր»-ի:

ԱԶԴԱԿ ՀԵՌ: (01) 258526 - 260115 - 241274 ՊՈՒՐՃ ՀԱՄՈՒՏ AZTAG TEL.: (01)258526 - 260115 - 241274 - E-mail: info@aztagdaily.com FAX: (01) 258529 - P.O.BOX: 80860 BOURJ HAMMOUD أزتاك : هاتف : ٢٥٨٥٢٦ ـ ٢٦٠١١٥ ـ ٢٤١٢٧٤ (٠١) فاكس: ٢٥٨٥٢٩ (٠١) ـ ص.ب: ٨٠٨٦٠ برج حمّود